

ਕੀ ਹੈਟ੍ਰਿਕ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਗੇ ਮੋਦੀ ?

ਕੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ?

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਲਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ 'ਦਸਤਪੰਜਾ'

ਪਟਿਆਲਾ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ :- ਲੰਬੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਇੱਕ ਦੇਸ਼-ਇੱਕ ਚੋਣ' ਦੇ ਕਦਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਉਹੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 8 ਮੈਂਬਰ ਹਨ- ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਧੀਰ ਰੰਜਨ ਚੌਧਰੀ,

ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ, ਸਾਬਕਾ ਸੀਵੀਸੀ ਸੰਜੇ ਕੋਠਾਰੀ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਐਨ. ਕੇ. ਸਿੰਘ

ਨਫਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ...

ਪਟਿਆਲਾ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ :- ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੈਸਨ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਨੀਆ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ? ਉਸਦੀ ਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ? ਤੇ ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਪੈਸ਼ਲ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਵੀ ਇੱਕਮਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤਕ ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੇਖਿਆ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭਲੀਭਾਂਤੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇੱਕ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜੇ ਕੈਪਟਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੋ ਸਵਾਲ ਹਨ ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਗੁਲਦਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ, ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਈ ਏਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੀਡਰ ਹਨ, ਦੋ ਰਾਇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ, ਮੁੱਦੇ ਵੀ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ

ਪਟਿਆਲਾ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ :- ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜੀ 20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇੜਨਾ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਫ਼ਕੀਰੀ ਹੈ, ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ? ਜੀ 20 ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਹੈ 'ਇੱਕ ਧਰਤੀ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਭਵਿੱਖ'। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਦੀ ਏਕਤਾ ਖਿੰਡ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ, ਉਸੇ ਦੇ ਹੀ ਨਾਅਰੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਟੋਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ 2024 ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, 9 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਡੀਨਰ ਦਾ ਇਹ ਨਿਊਤਾ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਭਾਰਤ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜੀ 20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਲਫਜ਼ ਮਿਟਾ ਦਿਓ। ਜੀ 20 ਸੰਮੇਲਨ ਸਮੇਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕੀ ਕਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ

ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। 9 ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਲਫਜ਼ ਨੂੰ ਪੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੈਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਏਨੀ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਮ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੈਲੋਨ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਬਰਮਾ ਤੋਂ ਮੀਆਂਮਾਰ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਤੋਂ ਚੈਕ ਰੀਪਬਲਿਕ ਬਣਿਆ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਬਣਿਆ, ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਬਣਿਆ, ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਚੇਨਈ ਬਣਿਆ, ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਣਿਆ ਪਰ ਅਸੀਂ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਛਾਪੇ ਜਾਣਗੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਟ੍ਰੇਸੀ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ 4 ਫੀਸਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ / ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਖੁਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਟ੍ਰੇਸੀ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 4 ਫੀਸਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਗਰੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵਰਗੀ

ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਯੂਥਾਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 14.5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਉੱਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਟ੍ਰੇਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰ ਕੇ 220 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ)

ਸੁੱਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਘਪਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬਹਾਲ

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਘਪਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ 6 ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੂਬੇ 'ਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਚੋਣ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਵਦੇਸ਼ ਦਰਸ਼ਨ 2.0 ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡੀ. ਸੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਥੀਮ 2.0 ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦਾ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ, ਪੁਲਮੋਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਰਾਸਤੀ

ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀ ਇੱਥੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰੁਕਣ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਲਿਆ ਵਾਪਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ :- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਇਕ ਪਹਿਲਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ 10 ਅਗਸਤ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 25 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੈਪੀਟਲ ਵਿਖੇ ਐਸ.ਬੀ. 553 ਬਿੱਲ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ/ ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ: ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਐਸਬੀ 553 ਨਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਸਟੇਟ ਸੈਨੇਟਰ ਡੇਵ ਕੋਰਟੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਬੇਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਰੀਟੇਲਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਣ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਰੈਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਲਕਾਂ,

ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇਗਾ। ਐਲ ਡਰਾਡੋ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਵਰਨ ਪੀਅਰਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾੜੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ

ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ। ਸੈਨੇਟਰ ਬ੍ਰਾਇਨ ਡਾਹਲੇ, ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੈ, ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਇਸ ਬਿੱਲ ਆਉਣ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਲਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ

ਉਸਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੇ ਐਸ ਡੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਮਿੰਨੀ ਮਾਰਟਸ ਦੇ ਜਸਕਰਨ ਸਹੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ

ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਛੋਟੇ ਬਿਜਨਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ 3 ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਸੈਂਬਲੀਮੈਨ ਜੇਮਜ਼ ਗੈਲਾਗਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਸੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ

ਇੱਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਨਵਾਂ ਖੁਲਾਸਾ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਧੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ

ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੋਈ ਬਾਰਿਸ਼।

ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਬਾਰਿਸ਼ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਗਰਮ ਤਾਪਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇ ਹੋਏ ਭਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਓਕਲਾਹੋਮਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭੱਟਾਰਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਾਪਮਾਨ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਬਰੈੱਡਬਾਸਕੇਟ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਸੂਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ 2050 ਤੱਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਖ਼ਤ ਚਟਾਨਾਂ ਦੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ।

ਕੀ ਸੋਕੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ?

ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ

ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੱਧ ਸਦੀ ਤੱਕ ਚੌਲ ਅਤੇ ਕਣਕ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿੱਚ 20% ਤੱਕ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ 60% ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਾਰਨ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦਰ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਦੀ

ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 1.4 ਬਿਲੀਅਨ ਲੋਕਾਂ (1.4 ਬਿਲੀਅਨ) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ 18% ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਅਤੇ ਕਣਕ ਵਰਗੇ ਆਮ ਅਨਾਜ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਤਪਾਦਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਸਾਇੰਸ ਐਡਵਾਂਸਜ਼ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਰਮੀਆਂ ਮੌਸਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਣਕ, ਚਾਵਲ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮੀਨਦੇਸ਼ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਗਰਮ ਤਾਪਮਾਨ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜਣ ਲਈ ਘੱਟ ਨਮੀ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੂਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ, ਭੂਮੀਗਤ ਸਪਲਾਈ 2041 ਅਤੇ 2080 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਡੈਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਰਿਆਈ ਸਿੰਚਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਕੂਲ ਫਾਰ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਐਂਡ ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਟੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੇਗਾ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਹਿਰੀ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2004 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ, ਜਲਵਾਯੂ ਅਤੇ ਫਸਲੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਵੱਧ ਭਾਫ਼, ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਆਉਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ

ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ

ਭਰਪੂਰ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ, ਅਮਰੀਕਨ ਉਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਜਲ ਘਰ, ਮਹਾਂਦੀਪ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ 2022 ਦੇ ਖੋਜ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਲ-ਭਰੇ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਚਿਤਰਣ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ

ਭਰਪੂਰ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ, ਅਮਰੀਕਨ ਉਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਜਲ ਘਰ, ਮਹਾਂਦੀਪ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ 2022 ਦੇ ਖੋਜ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤੇ

ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ ਭਰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ 10 ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸਾਈਟਾਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ

ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ

ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। 1920 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਲਈ 84,544 ਨਿਗਰਾਨੀ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ

ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜਲ ਘਰਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਸਤ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਲਗਭਗ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਉਹ ਪਾਣੀ ਜੋ ਇੱਕ ਖੂਹ ਨੂੰ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਲ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਇਸ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਖਿੱਚਣ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਭਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਵਰ

ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਉਛਾਲਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੂਹਾਂ ਦੇ

ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ, ਦ ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਯੂ.ਐੱਸ. ਦੇ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਡਾਟਾਬੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਖੋਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ: ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਲ ਥਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਘਟਣ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹੌਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਇਹ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਫੀਨਿਕਸ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਬਰਨਾਮਾ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਲੱਭਿਆ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਬਣਾਇਆ ਚਮਤਕਾਰੀ ਟੀਕਾ, 7 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਮਿਲੇਗਾ ਛੁਟਕਾਰਾ

ਲੰਡਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਖਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ ਕੈਂਸਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਨੌਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਟੀਕੇ ਦੀ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਏਜੰਸੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਏਜੰਸੀ (ਐਮਐਚਆਰਏ) ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨਐਚਐਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਇਮਯੂਨੋਥੈਰੇਪੀ, ਐਟਜ਼ੋਲਿਜ਼ਮਬ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਮੜੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਟੀਕਾ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਵੈਸਟ ਸਫੋਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਟਰਸਟ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਨਕੋਲੋਜਿਸਟ ਡਾਕਟਰ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ, ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਭਰ ਹੋਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਟੇਜ਼ੋਲਿਜ਼ਮਬ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟੀਸੈਂਟਰਿਕ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਰਿੱਪ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਾੜੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ (ਟ੍ਰਿਪ) ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਲਗਭਗ 30 ਮਿੰਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਰੋਸ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਰੀਅਸ ਸ਼ੋਲਟਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਨਾੜੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ, ਪਹਿਲਾਂ 30 ਤੋਂ 60 ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 7 ਮਿੰਟ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।' ਅਟੇਜ਼ੋਲਿਜ਼ਮਬ ਰੋਚ ਕੰਪਨੀ ਜੈਨੇਟੈਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਇਮਿਊਨੋਥੈਰੇਪੀ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਫੇਡਰੇ, ਛਾਤੀ, ਜਿਗਰ ਅਤੇ ਬਲੈਂਡਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਵਾਲੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 60 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6.37 ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਮਿਲੀਅਨ (ਲਗਭਗ 63 ਲੱਖ) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 60 ਲੱਖ ਲੋਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਚਮਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗਰੀਬੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਿਊਲਰੀ ਸਟੋਰ 'ਚ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਲੁੱਟ

ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਮਿਰਚਾਂ ਦੀ ਸਪਰੇਅ ਪਾ ਕੇ 1 ਕਰੋੜ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਚੋਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਹਥੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਜਿਊਲਰੀ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਲੁੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਯਾਨੀ ਕਰੀਬ 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਕੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਦਰਅਸਲ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪਸਾਡੇਨਾ 'ਚ 'ਜਵੇਲਜ਼ ਆਨ ਲੇਕ' ਨਾਮੀ ਜਿਊਲਰੀ ਸਟੋਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੈਮ ਬਾਬਿਕੀਅਨ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸਤਾਨੇ ਪਹਿਨੇ ਤਿੰਨ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ ਪੰਨੇ ਦੇ ਵਜੇ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਿਰਚ ਦੀ ਸਪਰੇਅ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਾਬਿਕੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ

ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਗਲੇ ਅਤੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਿਰਚ ਦਾ ਸਪਰੇਅ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪਰੇਅ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਸਪਰੇਅ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੋਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਪੈਨਿਕ ਬਟਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ

ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਪਸਾਡੇਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1:47 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੁੱਟ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਟੁੱਟੇ ਡਿਸਪਲੇ ਕੇਸ ਪੂਰੇ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਟਰੇਆਂ ਅਤੇ ਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖਿੱਲਰੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਓਹਾਇਓ ਰਾਜ 'ਚ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੌਤ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ/ ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਓਹਾਇਓ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਲੰਬਸ ਦੇ ਨੀਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਬਲੈਨਡਨ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸੁਪਰਮਾਰਕਟ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਜਿਸ ਉਪਰ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਪਰ ਚੜਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਔਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਟਾ ਕਿਆ ਯੰਗ (21) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਲੈਨਡਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਜੌਹਨ ਬੈਲਫੋਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰਮਾਰਕਟ

ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗਰੇਸਰੀ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਦੌੜ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ

ਕਿਹਾ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੱਗੇ ਖੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਪਰ ਕਾਰ ਚੜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਾਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉਪਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਾਰ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਫੁੱਟ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕ ਗਈ। ਔਰਤ ਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ 'ਚ ਆਪਸੀ ਤਕਰਾਰ !

ਜਥੇਦਾਰ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ 'ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ'

ਹਾਈਕੋਰਟ ਹੋਈ ਸਖ਼ਤ

ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸੜਕ ਰੋਕਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੋਹਾਲੀ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ : ਮੋਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਬਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਹੀ 2 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਜਤਾਈ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦਕਿ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਲੀਗਲ ਟੀਮ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਿਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਦਿਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੀਆਈਐਲ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਲਾਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਲਾਕ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਬਲਾਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਦਿਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਮੋਰਚਾ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਗੇ ਉਹ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਟਰੈਫਿਕ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦਿਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ 2 ਵਾਰ ਨਹੀਂ 3 ਵਾਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋਇਆ, ਅਖੀਰਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਬਾਪੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਬਚ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਿਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ 2 ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਪੋਜ਼ੀਟਿਵ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਚੱਲਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 2 ਕੇਸ ਹਨ ਉਹ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਪੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਮੈਂ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਲਈ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਗੁਰਚਰਨ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰਸਤਾ ਖੁਲਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਖੁਲਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੀ। ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਆਇੰਟ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਆਇੰਟ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਹ ਪ੍ਰਆਇੰਟ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੁਸੀਂ ਹੋਵੋਗੇ।

ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਹੋਈ ਖ਼ਰਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ : ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਏਜੰਡਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਇਸ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ। ਸੂਬੇ 'ਤੇ ਪੈਣੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਹੋਰ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਤੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਕੀਮ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਬਚ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸਾੜਦੇ, ਫਿਰ

ਉਹ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਚਿੱਤੀ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਵਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕਰਨ, ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ, ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ, ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਖੇਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੀਜਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹਨ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅਟਕਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅੜਿਆ, ਭਾਜਪਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣਾ

ਪਟਿਆਲਾ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼ : ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਗੱਠਜੋੜ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਬਿਲਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਣ ਵਾਪਸ ਲੈ

ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਪਹਿਲੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਅਦਾ ਨਾ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਦੂਜੀ ਮੰਗ ਭਾਖੜਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਬ ਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਤੀਜੀ ਮੰਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਚੌਥੀ ਮੰਗ

ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣਾ, ਉਸ 'ਚ ਪਸ਼ਤਾਚਾਪ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਪੰਜਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰ ਤਿੱਖੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭਾਵ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ

ਮਾਹਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਮਾਮਲਾ ਮਹੰਤ ਤੇ ਦਾਦੂਵਾਲ ਧੜੇ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹੰਤ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਧਮੀਜਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਸਤੀਫਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹੰਤ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਧਮੀਜਾ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੀਤੀ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਤੇ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ

ਰਿਪੋਰਟ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਘ ਆਗੂ ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਚਐਸਜੀਪੀਸੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਜਸਟਿਸ ਐਚਐਸ ਭੱਲਾ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਭੱਲਾ ਨੇ 30 ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਐਚਐਸਜੀਪੀਸੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭਰਨੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡਰਾਅ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਾ, ਰਿਕਸ਼ਾ, ਪੰਝੀ, ਕੁਹਾੜਾ, ਸਾਈਕਲ, ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ, ਪਾਈਪ, ਜੀਪ, ਛੱਤਰੀ, ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਟੇਬਲ ਫੈਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵੇਟ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਟਿਸ ਐਚਐਸ ਭੱਲਾ ਨੇ

ਐਚਐਸਜੀਪੀਸੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਨਵੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਵੋਟਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 28 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ 40 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਚਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 40 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਐਚਐਸਜੀਪੀਸੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਧੜੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਰੀਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸੁਧਾਈ ਹੋਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਚੋਣਾਂ

ਕੀ ਹੈ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ?

ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 11 ਜੁਲਾਈ 2014 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਦਾ ਪ੍ਰਗਰਮ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ 'ਚ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 17 ਅਗਸਤ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਐਸ. ਭੱਲਾ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਚਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਬਹੁ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਰਨਾਲ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ ਸਿਰਸਾ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸਕੂਨ : ਪੀ.ਵੀ. ਸਿੰਘੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਭਾਰਤ ਦੀ ਉੱਘੀ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰਨ ਪੀਵੀ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਪੀਵੀ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਖਿਡਾਰਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਆਵੇਗੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੋਈ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਿਡਾਰਨ ਨੇ ਇਹ

ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਪੀਵੀ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਭਰਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀ ਖੇਡ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ

ਕਰਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰਨ ਪੀਵੀ ਸਿੰਘੂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀਵੀ ਸਿੰਘੂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉੱਘੀ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਉਲੰਪਿਕ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

CAPITAL SERVICES

INSURANCE
VEHICLE REG.
IMMIGRATION
NOTARY PUBLIC
LIVE SCAN

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

AUTO • HOME • TRUCK • BUSINESS • LIFE • MEDICAL

ਪਾਸਪੋਰਟ / ਵੀਜ਼ਾ - ਉ ਸੀ ਆਈ - ਸਰੋਂਡਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪੈਨ ਕਾਰਡ - ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ * ਗ਼ਰੀਬ ਕਾਰਡ - ਸਿਟੀਜ਼ਨ * ਵਸੀਅਤ * Living Trust - ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ * Legal Documents	Vehicle Registration (Approved by CA DMV) - ਕਾਰ ਸਟਿਕਰ ਸਲਾਨਾ - ਕਾਰ ਟਰਾਂਸਫਰ - ਪਲੇਟਾਂ ਤੇ ਸਟਿਕਰ - ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਵਰੀਕਲ - Vin Verification	Other Services - Live Scan / Fingerprints - Covered California. - Drug Testing * Alcohol Test - Notary Services - International Driver Lic.
--	---	---

The Attorney has 25 years of experience in your favor for all legal services. Lic: 43779 Lic: 8000947

Office Ph.(916) 427-4321

6624 FLORIN ROAD, SACRAMENTO CA, 95828

FAX: 916)258-0441, Cell: (916)308-7997

Email: sacramento99@yahoo.com Website: www.capitalservices.us

ALL STATE INSURANCE

ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਵਾਸਤੇ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ ਇੱਕ ਕਾਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਡੀ ਬੱਚਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

AUTO HOME LIFE HEALTH BUSINESS

Avninder Singh

Insurance Specialist, CA --LIC: #0822501

Phone : (510) 441-7490
(877) 441-7490

FAX : (510) 441-2537

ADDRESS : 30042 MISSION BLVD SUITE #221, HAYWARD, CA 94544

CAPITAL DRUG TESTING

Drug and Alcohol Test

DOT / NON DOT

PRE EMPLOYMENT - RANDOM
POST ACCIDENT - REASONABLE SUSPICION

Services: DOT Random Prog., FMCSA Clearinghouse, DOT Supervisor Training, SAP Classes Etc.

Lab. Ph:(916) 680-9293

6624 Florin Road
Sacramento CA, 95828

Email: capitaldrugtest@gmail.com
Website: www.capitaldrugtest.com

ਭਾਈ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਅਰਥ

ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ

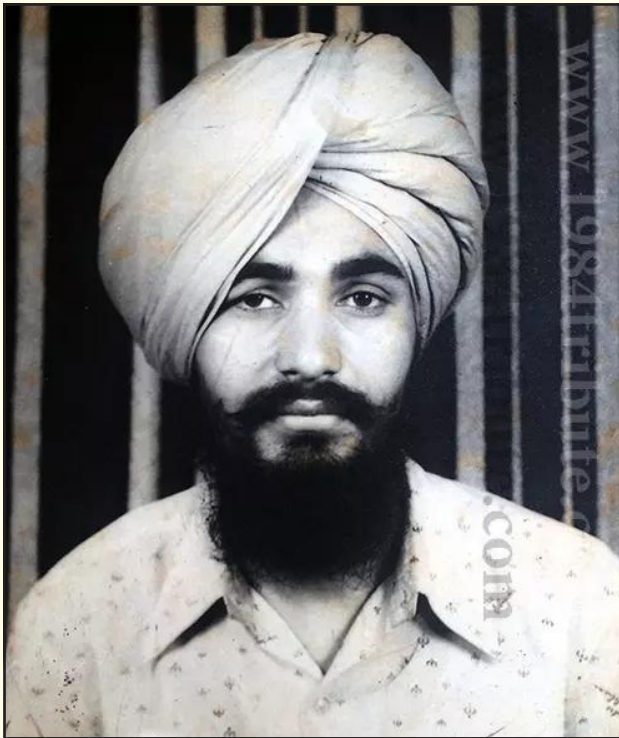
ਭਾਈ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੂਜੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਵਰਗਾ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਅਹਿਮ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਖਦ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੌਮੀ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਤਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਗਹਿਰੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੀਜੀ ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਲਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਖਾੜਕੂ ਆਗੂਆਂ ਅੱਗੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫ਼ੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੀ ਬੇਵਕਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਤਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਨੱਕਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਖ਼ਾਮਿਆਜ਼ਾ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਭੁਗਤਿਆ ਬਲਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਕੌਮਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਸੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮਾਂ ਵੱਡੇ ਕੌਮੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਿੱਘਰ ਗਈਆਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂਸਤਾਤਮਕ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੁੱਝ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂਸਤਾਤਮਕ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂਸਤਾਤਮਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜ

ਆਪਣੀਆਂ ਕੌਮੀ ਹੱਦਾਂ ਅੰਦਰ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੂਜੀ ਮਾਨਤਾ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਕੌਮੀ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਰਾਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲ ਬਣਾਏ ਪਰ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਦਾਬੇ ਹੇਠ ਆਉਣ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਕਈ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀਆਂ। ਵੀਹ-ਵੀਹ ਲੱਖ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਸਿਰਜ ਗਈਆਂ। ਸਲੋਵੀਨ ਤੇ ਅਲਬਾਨੀਆਈ ਕੌਮਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕੌਮ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਖੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜਸੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਜਨੂੰਨੀ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਕੌਮੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਤਾਕਤਹੀਣ ਕੌਮੀ ਸਮੂਹ ਬਣ ਗਏ। 1947-48 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾੜਨੀ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸਰਦਾਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨਾ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਲਿਪੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ, ਸਿੱਖ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾੜਨੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਉਣਾ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਔਕਾਤ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾੜਨੀ ਸਭਾ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਸੀ ਹੋਣੀ ਤੇ ਤਾਕਤਹੀਣਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨੀਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਆਮ ਕਰਕੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉੱਭਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸਦਾ ਖਾਸਾ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ

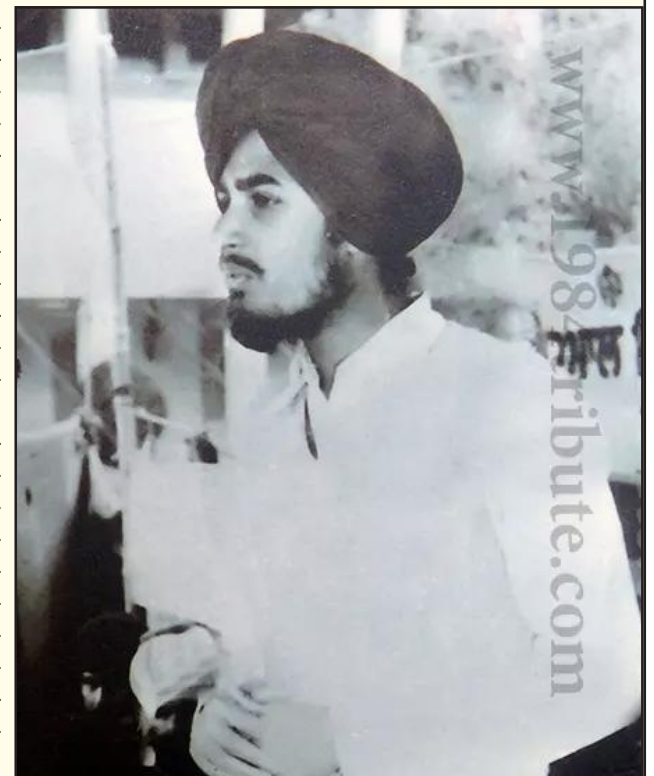
ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਿਗਸਣ ਦਾ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਗਤੀਅਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾਬੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਲੀਟ ਇਹਨਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਇਲੀਟ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਕੌਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਜਸੀ ਮਾਯੂਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਕੌਮਵਾਦੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਚੇਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੌਮੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਤੱਤ ਹੀ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਕੌਮੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਕੌਮੀ ਅਗਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਲੀਟ ਹਿੱਸੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਧਾਂਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਜਸੀ ਅਗਵਾਈ ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਤੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਕੌਮਵਾਦੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਲੀਟ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਉਪਜਾਇਆ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭਾਵ ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਨਵਬੰਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਇਸ ਇਲੀਟ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਸੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਮੱਧ ਵਰਗੀ

“ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਤਾਕਤਹੀਣ ਕੌਮੀ ਸਮੂਹ ਬਣ ਗਏ। 1947-48 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾੜਨੀ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸਰਦਾਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨਾ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਲਿਪੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ, ਸਿੱਖ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ”

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਲੀਟ ਸਿੱਖ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਈ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਂਹਵਾਦੀ ਅਸਰ ਅੱਜ ਵੀ ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਤੀ ਜਾਂ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਢਿੱਲੋਂ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ

ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੌਮਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵੀ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯਮਬੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਕੌਮਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਪਿਆ ਨਾਂਹਵਾਦੀ ਅਸਰ ਅੱਜ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਉਸਾਰ ਕੇ ਕੌਮਵਾਦੀ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਏਹ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀਓ...

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਬੇਰੰਗੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਤਨਾਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਜਿਥੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਰਨਾਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਚੰਦ ਤਕ ਉੱਚੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੂੰਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇਰੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਮਾਰਨ, ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਭੈਣ ਜਾਂ ਭਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਵੱਡੀ ਤਰਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਖਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਕੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ ਇੱਕ ਰਾਤ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ

ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ 20 ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੀ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਤਨਾਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਘੱਟ

ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਂਡਿਡ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣ, ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੇ ਸ਼ੌਕਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਤਨਾਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਡਿਗਰੀਆਂ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਈ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ

ਫਸ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕੋਈ ਕੰਮ ਪੰਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਤਨਾਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਟਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਲੋਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗਲ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਤੇ

ਡਾਗਾਂ ਚਲ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਟੱਕਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹਿਸਬਾਜ਼ੀ, ਫੇਰ ਹੱਥਪਾਈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਗੱਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ ਅਕਸਰ ਤਨਾਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਕੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ

ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਇਹ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀਓ'।

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕਦਮ ਹੀ ਅਮੀਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਕਸਰ ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣੇ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਹਰ ਪੰਜਾਬ ਦਰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੱਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਓ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਸੀ ਈਰਖਾ, ਵੈਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਲਵਰਤਣ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਕਹਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਤਨਾਓ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਗ ਵੀ।

ਲੰਡਨ ਦੇ ਹੇਜ਼ ਵਿਖੇ 9ਵੀਂ ਯੂ.ਕੇ. ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਹੋਈ ਸੰਪੰਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ/ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: 9ਵੀਂ ਯੂ.ਕੇ. ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ - 2023 ਦੌਰਾਨ ਗਤਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੰਗਜੂ ਜੌਹਰ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਖੇਡ ਹੁਨਰ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਓਵਰਆਲ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰਿਆ, ਜਦਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ ਦੀ ਟੀਮ ਉਪ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਇਹ ਸਾਲਾਨਾ ਗਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਹੇਜ਼, ਲੰਡਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਸਬਿਆਂ ਤੋਂ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਗਤਕਾ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਲਾਨਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ

ਸਲਾਨਾ ਗਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀਆਂ 15 ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਲਿਆ ਹਿੱਸਾ

ਉਦਘਾਟਨ ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ, ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਐਮ.ਪੀ., ਐਮ.ਪੀ., ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਸ਼ਵ

ਗਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਬਾਬਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਬਰੋਗ ਹੇਜ਼ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਉਦਘਾਟਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਖਾਤਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਗਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਗਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਸਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਤਕਾ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਡਮੁੱਲੀਆਂ

ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਲੋਹ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਗਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਗਤਕਾ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਤਕਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਰਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਤਕਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਨਾਮੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਮਨੀਪੁਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਪਿੱਛੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬੀਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਰ ਨਾਮੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀਮਾ ਮੁਸਤਫਾ, ਸੀਮਾ ਗੁਹਾ, ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਤੇ ਸੰਜੇ ਕਪੂਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ

ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਦੀ ਉਸ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ 7 ਤੋਂ 10 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਬੀਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦਾ ਸੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਕੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ 1901 ਤੋਂ 2011 ਤੱਕ ਦੀਆਂ

ਜਨਸੰਖਿਆ ਜਨਗਣਨਾ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਅਸਾਮ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਘੜਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਵੀ ਅਲੱਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨੂੰ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਦਰਪਣ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਘਬਰਾਈ

ਮੋਦੀ ਨੇ ਖੇਡਿਆ ‘ਵਨ ਨੈਸ਼ਨ-ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ’ ਦਾ ਦਾਅ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 18 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦਾ ਪੰਜ ਦਿਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਏਗੀ

ਸਿਆਸੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 2024 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਕਈ ਵੱਡੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹੋਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਵੱਡਾ, ਕੁਝ ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੋਲਾ-ਰੋਪਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰੇਹੜੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੋਗੋਲ ਯੁੱਗ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ! ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਗਠਜੋੜ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਨਗੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਗੇ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡੇ

ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 18 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦਾ ਪੰਜ ਦਿਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇਕ ਚੋਣ’ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਹਨ—ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗ (31 ਅਗਸਤ-1 ਸਤੰਬਰ 2023) ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ (ਸੀਬੀਆਈ, ਈਡੀ ਆਦਿ) ਦੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਅਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੰਡੀਆ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਰ ਪਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੋ ਰਾਜ - ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ - ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ

ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰਖੌਤਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ

ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਨਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਲੜਨਗੇ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਸਿਰਫ਼ 42 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਸ਼ੇਅਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2023 ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਬੇਠਕ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜੋ ਦੋ ਅਹਿਮ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਉਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਣ। ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ)

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ‘ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਚੋਣ’ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਕੇਂਦਰਵਾਦ ਦਾ ਫਿਰ ਬਣਿਆ ਦੁਲਾਰਾ

ਖੇਤਰਵਾਦ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ

ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖੇਤਰਵਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਂਦਰਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਦਾਅਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਅਜੇ ਤਕ ਨਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹੋਂਦ ਵਲ ਮੁੜ ਸਕਿਆ, ਨਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਹੋ ਸਕੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਹਾਂਰਾਜੀ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਾਜੂਦ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਸੁਖਬੀਰ ਦਾ ਬਦਲ ਹੈ ਨਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗਾ ਨੈਟਵਰਕ ਹੈ, ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਹੈ। ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਇਸੇ ਸ਼ਲੋਪੰਜ ਨੇ ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੱਖੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ, ਆਪ

ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਹਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਈਸਾਈਕਰਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਡੇਰੇ ਨਾ ਫੈਲਦੇ।

ਆਪ ਪਾਰਟੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਮੁਖੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਆਪ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਤੀਵਾਦ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਗੁਰੂ ਡੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੋਰ, ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਗੁਨੇ ਲਾਈਨ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਿਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ‘ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਚੋਣ’ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ)

ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਮਾਇਆ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੇ ਈ.ਡੀ. ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਨਹੀਂ ਜੁੜ ਰਹੀ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲ

ਭਾਜਪਾ ਤਾਂ ਬਸਪਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾੜਨ ਲਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ। 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਸਪਾ ਨੇ 100 ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਕੋਟੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਗਲੀਆਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪੈ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੀ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 12 ਫੀਸਦੀ ‘ਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 2019 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਸਪਾ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ 10 ਤੇ ਸਧਾ ਦੇ 5 ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬੀ ਟੀਮ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਤੇ ਈ ਡੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਪੁਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਬਹਾਨਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ, ਪਰ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 2019 ਦੀਆਂ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ)

‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਮੁੰਬਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਸਪਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ‘ਐਨ ਡੀ ਏ’ ਨਾਲ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਕੋਲ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਵੀ 15 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਜਨ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਸਪਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਯੋਗ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਖ਼ਤਮ

ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ

100 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 22 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਜੋ 2021 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਹੋਰ ਘਟ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਆਦਿ 60 : 40 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 60 ਫੀਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੇ? ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਤਵਾਜ਼ਨ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਥੇ ਆਏ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ)

ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਗਾਈ

ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਘਾਲਾ- ਮਾਲਾ

ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਓਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਪਿਆ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੇ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2023-24 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੇਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ (ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2022-23 ਦੀ ਚੌਥੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 6.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਟਿਸਟੀਕਲ ਆਫਿਸ (ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਓ.) ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚਾਰ ਤਿਮਾਹੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ 2022 ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 13.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤਿਮਾਹੀਆਂ 'ਚ

ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਵਧੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਨਵਰੀ-ਮਾਰਚ 2023 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਿਰਫ਼ 6.1 ਫੀਸਦੀ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ

ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ (ਐਸਬੀਆਈ) ਦੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ

2023-24 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 7.7 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰਬੀਆਈ) ਨੇ

ਵਿਕਾਸ ਦਰ 8.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਭਰਪੂਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ,

ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਰਕ ਤੇ ਪਿਆਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਬਜਟ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜਬੜਾ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਸਰ ਆਮ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਲਾਂ, ਮਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦੇ ਭਾਅ ਵਧੇ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵੇਲੇ ਦੀ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਰੱਖੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿਉਹਾਰੀ ਸੀਜ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੱਖੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਮੌਕੇ ਮਠਿਆਈ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਰ ਮਠਿਆਈ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ

ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਮੌਕੇ ਮਠਿਆਈ ਖਰੀਦਣਾ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਮ ਲੋਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਿੰਗੀ ਮਠਿਆਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੱਖੜੀ ਮੌਕੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਤਿਉਹਾਰੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਰੱਖੜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ 'ਤੇ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਅਸਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਲ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅੰਕੜਿਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

DIAMOND TRANSPORTATION

DIAMOND

Transportation
Logistics, Inc.

Dry Van ਤੇ Reefer ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ
Owner Operators ਦੀ ਲੋੜ

Good Pay

Dedicated Rout

Weekly Payment

ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਪੇਮੈਂਟ ਲਵੋ

ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ :

ਗੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
209.487.3699

ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
209.351.5965

2850 Loomis Rd, Stockton, CA 95205

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ 'ਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ 'ਮਸਤਾਨਾ' ਫਿਲਮ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਦਾ ਗੀਤ 'ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ'

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਗੀ-ਢਾਡੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਢਾਡੀਆਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਲੱਗਦੇ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਲੰਬੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇ ਵਾਲਾ ਦਾ ਗੀਤ 'ਵਾਰ' ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਰਜਨ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ 'ਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ' ਹੋਵੇ, ਤੇ ਹੁਣ ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਦਾ ਗਾਇਆ ਅਤੇ ਬੋਝੂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗੀਤ 'ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ'। ਰਣਜੀਤ ਬਾਵੇ ਦੇ ਇਸ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਬਾਤ ਤੋਰ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਗੀਤ ਹੈ। ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਗਿਆ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ

ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਗੀਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਜਾਂ ਸਮਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੀ। ਸੋ ਉਹ ਦੁੱਖ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਖੰਡਾ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਭਾਈ ਖੰਡਾ ਦੇ ਅੰਤਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਏਸ ਗੀਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੀਲੀਆ, ਪੀਲੀਆ, ਗਿਆ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ

ਹਰ ਗੀਲਾ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਸਾਡਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ

'ਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਟਾਰਗੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਯੋਧੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਜਿੱਤ ਹੈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ, ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰ

ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਰਹੀ, ਉਹ ਸ਼ਬਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਵਿੱਚ 'ਕੋਹਿਨੂਰ ਹੀਰੇ' ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਖਾਲਸੇ ਰਾਜ ਦੀ, ਤੇ ਭਾਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ, ਅਕਾਲੀ ਫੁਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਭਾਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸਿੰਘ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗਦਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਭਾਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣਾ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਭਾਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸਿੰਘ।

ਮਸਤਾਨੇ ਮੂਵੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਦਾ ਗੀਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਆ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਦੋਨੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਨੇ। ਮਸਤਾਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ

ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਬੰਦ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਗਾਇਕੀ, ਗੀਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਹੁਲਾਸ਼ਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸਤਾਨੇ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਗੀਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਚੀਜ਼ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਪੈਰੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗੀ ਪਰ ਸੋਚ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਏਨੇ ਕੱਦਾਵਰ ਕਰ ਲਓ ਕਿ ਆਹ

ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ (ਤੁਛ ਗੱਲਾਂ) ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਗੀਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਏਸ ਵਿੱਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅੱਜ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾ ਸਦਾ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

6 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 12 ਸਤੰਬਰ, 2023

ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੰਡੀਆ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਅਹਿਦ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। 2014 ਅਤੇ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ। 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕੋ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਕੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਦਲਾਅ ਵੇਖਣ ਦੀ ਚਾਹਣਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਤਾੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਏ। ਫੇਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮੇਲ ਅਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲਾਅ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਕੇਵੇਂ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਹੈ। ਨਿਪਟਣਾ ਹੈ ਨਵੇਂ ਨਾਮ 'ਇੰਡੀਆ' ਨਾਮੀ ਗੱਠਜੋੜ ਹੇਠ।

'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਾਲੀਆਂ 26 ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਖਾਸਕਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ 'ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਇੰਡੀਆ' ਨਾਮ ਹੇਠ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੁਣ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਧ ਰਹੇ ਜਨਤਕ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਧਿਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭਾ ਵਿਰੋਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਏਕਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ। ਫਿਲਹਾਲ ਖੁਦ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਟਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣਗੀਆਂ, ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਖਾਸ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 'ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ' ਦੇ ਅਸੂਲ ਤਹਿਤ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਰਲ ਕੇ ਲੜਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ 30 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਕਰ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 21 ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ, ਬਿਹਾਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਏਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ 'ਇਕ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਚੋਣ' ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਅਨੁਸਾਰ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ 2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਿੱਤਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 80 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਧਰਮ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪੱਤਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਲਈ ਇੱਕ ਗੱਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਹਿੰਮ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁੱਠੀ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 1971 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀਉਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: 'ਇੰਦਰਾ ਹਟਾਓ'। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ 'ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ' ਨਾਅਰੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਮੋਦੀ ਹਟਾਓ' ਕਹਿਣ ਲਈ ਇਕੱਠ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ

ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਗੋਤੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮੁੱਖੀ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪਰੋਹਿਤ ਦੇ ਖਤ ਹਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਸੂਬੇ 'ਚ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਜਵਾਬ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਮੁਸਕਰਾਏ ਹੱਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਰਾਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਆਵੇਗਾ। ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੌੜ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲਾਂਬੂ ਲਾ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਖੜਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਆਖ਼ਰ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ ਤੋਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ? ਆਏ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਝੱਖੜ ਝੁਲਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲਿਆਕੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਕੱਥੜੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਤਕਰਾਰ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਵੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 16 ਖਤ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਵਾਬ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 6 ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਿਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰਤੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਾ 124 ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ 'ਚ ਅਜਿਬ ਜਿਹਾ ਡਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ 'ਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਖੜਨ, ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮੁੱਖੀ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ। ਇਸ ਦੁਬਿਧਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚਾ ਡਾਂਵਾਡੋਲ ਹੋਏਗਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਲਾਅ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖਲਾਅ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ।

ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਅਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰੇ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਭ ਔਛਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਚੁਕਣਗੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ। ਕੀ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਗਵਰਨਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕਈ ਵੇਰ 'ਪੰਜਾਬ

ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ' ਦਸਕੇ ਇਥੇ ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੌਕੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਆਪਹੁਦਰੇਪਨ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਇਥੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਧੱਕੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਦਾ ਨਾਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 'ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ' ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 8 ਵੇਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਕੁਲ ਮਿਲਾਕੇ ਹੁਣ 3510 ਦਿਨ ਭਾਵ ਲਗਭਗ 10 ਵਰ੍ਹੇ। ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਧਾ ਕੇਂਦਰ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਸਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪਹਿਲਾ ਰਾਜ ਬਣਿਆ ਜਿਥੇ 356 ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 20 ਜੂਨ 1951 ਨੂੰ 302 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ।

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ 1966 'ਚ, ਫਿਰ 5 ਜੁਲਾਈ 1966 ਤੋਂ 1 ਨਵੰਬਰ 1966 ਤੱਕ 119 ਦਿਨ ਇਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਕਾਰਨ 23 ਅਗਸਤ 1968 ਨੂੰ ਅਸੰਬਲੀ ਭੰਗ ਹੋਈ ਜੋ 178 ਦਿਨ ਤੱਕ ਭੰਗ ਰਹੀ। 14 ਜੂਨ 1971 ਤੋਂ 17 ਮਾਰਚ 1972 ਤੱਕ 277 ਦਿਨ, 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1977 ਤੋਂ 20 ਜੂਨ 1977 ਤੱਕ 51 ਦਿਨ ਅਤੇ ਫਿਰ 17 ਫਰਵਰੀ 1980 ਤੋਂ 6 ਜੂਨ 1980 ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਰਿਹਾ। ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1983 ਤੋਂ 29 ਸਤੰਬਰ 1985 ਅਤੇ ਫਿਰ 11 ਮਈ 1987 ਤੋਂ 25 ਫਰਵਰੀ 1992 (ਲਗਭਗ 5 ਸਾਲ) ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਇਹ ਅਰਸਾ, 356 ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਸ਼ਨੁਸਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਅਰਸਾ ਵੀ ਵਧਾ ਕੇ 5 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੰਤਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਸੰਬਲੀ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪ੍ਰਕੋਪ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਸ਼ਾਸਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅਲੋਕਾਰੀ ਗੱਲ ਹੋਏਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤਿਅੰਤ ਭੈੜੀ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਉਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜਿਥੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਰੋੜ੍ਹੇ ਅਟਕਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਤਾਂ ਵੇਖ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ

ਕਰਨ ਲਈ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੋਏਗਾ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਭੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਆਸ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਨੇਕ ਮੁਹਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਨਿੱਤ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

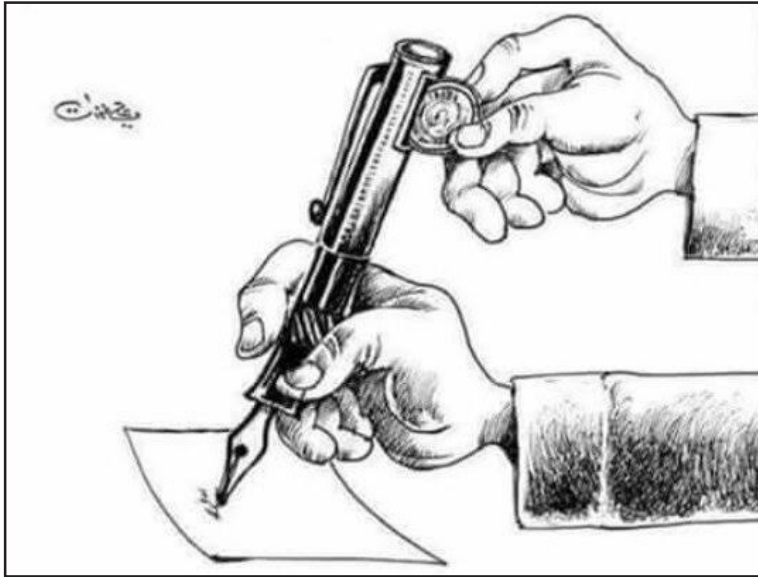
ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾ ਸੂਬੇ 'ਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਮਾਫੀਏ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਭੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਅਧਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ?

ਆਖ਼ਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਹੈ ਕੀ? ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਹਨਾ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਬਹੁਮਤ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਦਨ ਭਾਵ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਅੰਕੜਾ ਹਿੱਲ ਜਾਏ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ 356 ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 355 ਵੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇਕਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੈ ?

ਅਭੇ ਦੂਬੇ

ਅਜੇ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜ ਅਧਿਐਨ ਕੇਂਦਰ (ਸੀ.ਐਸ. ਡੀ.ਐਸ.) ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੋਕਨੀਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਨੀਤੀ ਦੇ ਖੋਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 82 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੈਨਲ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੀ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਰੀਬ 16 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਝਾਨਾਂ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ 88 ਫ਼ੀਸਦੀ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ 66 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ 46 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ 'ਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ 22 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਿਕਲੇ। ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ 9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 78 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਕਰੀਬ 43 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ

ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਿਕਲੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਦਲਵਾਂ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।

ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਥੰਮ੍ਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2016 'ਚ ਇਹ ਚੌਥਾ ਥੰਮ੍ਹ ਸਾਲਾਨਾ 38 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ 'ਚ 12 ਤੋਂ 14 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਵਾਝਾਪਨ, ਅਧੁਰਾਪਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਲਿਖੀਆਂ, ਦੇਖੀਆਂ ਤੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਹ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹਨ, ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਰਿਲਾਇੰਸ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2012 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ

ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਨਾਡੂ ਘਰਾਣੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਸੌਦੇ 'ਚ ਅੰਬਾਨੀ ਨੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਖ਼ਰਚ ਕਰਕੇ ਟੀ.ਵੀ.-18 ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੀ.ਐਨ.ਬੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਈ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਬਰਾਂਡ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਚੈਨਲ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਅੰਬਾਨੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੈ। ਅੰਬਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ (ਕੰਪੀਟੀਟਰ) ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਖ਼ਰੀਦਣਗੇ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇੰਤਿਆ ਬਿਰਲਾ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਟੂਡੇ, ਆਜ ਤੱਕ ਅਤੇ ਹੈਂਡਲਾਇਨਜ਼ ਟੂਡੇ 'ਚ 27 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਓਸਵਾਲ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਵੀ ਇਸ

ਖੇਤਰ 'ਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਹ ਅਤੇ ਸੱਠ ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਇਸ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਜੂਟ ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਸਟੀਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੂਟ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕੇ.ਕੇ. ਬਿਰਲਾ ਗਰੁੱਪ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ। ਸਟੀਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟਾਟਾ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਸੀ। ਸਾਹੂ ਜੈਨ ਘਰਾਣਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਬਹੁਮੁਖੀ ਟਾਈਮਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਸੀ। ਰਾਮਨਾਥ ਗੋਇਨਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਵਪਾਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅੰਬਾਨੀ, ਅਡਾਨੀ, ਓਸਵਾਲ ਅਤੇ ਆਇੰਤਿਆ ਬਿਰਲਾ ਦੇ ਆਉਣ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਚ ਕੋਈ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਲਾਬੀਇੰਗ' (ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਪੱਖ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਸਹਿਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਲਾਬੀ ਕਰਨਾ) ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੱਥੇ ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਭੂ-ਮੰਡਲੀਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ 'ਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਸੀ। ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਾਈਨ

'ਚ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਛਪਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਦਲਾਲੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਲਾਬੀਇੰਗ, ਦਲਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇਪਨ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ 2010 ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਆਇਆ। ਆਉਟਲੁੱਕ ਪੱਤਰਿਕਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਨੋਦ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਚ ਇਕ ਆਡੀਓ ਸਮੱਗਰੀ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਟੁਕੜੇ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ 2007 ਅਤੇ 2008 ਦੌਰਾਨ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਉੱਭਰਦੀ ਹੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਖਰਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਚੋਲੀਆਂ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ (ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਹੋਰ-ਫੇਰੀ) ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਨੀਰਾ ਨੇ ਅੱਠ-ਨੌਂ ਸਾਲ 'ਚ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਆਉਟਲੁੱਕ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਰਾਡੀਆ ਟੇਪ ਪਾਈ ਗਈ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੰਢ-ਤੁੱਪ ਦੇ ਸਿੱਕਾਬੰਦ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਚ ਰਾਡੀਆ ਨਾਲ ਟਾਟਾ ਅਤੇ ਅੰਬਾਨੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਲੋਕਾਂ, ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਪਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ 'ਚ ਵੀਰ ਸਿੰਘਵੀ, ਪ੍ਰਭੂ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਬਰਖਾ ਦੱਤ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਨਾਂਅ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਰ ਕੋਈ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਖ਼ਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਬਹੁਮਤਵਾਦ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਵਰਗਿਸ ਸਲਾਮਤ

ਬਹੁਮਤਵਾਦ ਦੀ ਹਊਮੈਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬਹੁਮਤ ਇਕਪਾਸੜ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਧਰਮ ਆਧਾਰਿਤ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਸਟਮ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਜਿਹੇ ਵਤੀਰੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਫੈਸਲੇ ਬੇਪੱਤੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਰੋਧ ਭਾਵੇਂ ਤਾਰਕਿਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬਹੁਮਤਵਾਦ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਪਰ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵੋਟਿੰਗ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤੇ ਫੇਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਦੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿੱਚ ਏ.ਡੀ.ਏ. 353 ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਭਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ 'ਸਭ ਕਾ ਸਾਥ, ਸਭ ਕਾ ਵਿਕਾਸ' ਅਤੇ 'ਸਭ ਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਜਿਹੇ ਮਨ-ਲੁਭਾਵਣੇ ਨਾਅਰੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ

ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੱਪਾਂ ਵਾਂਗ ਵਲਵੇਂ ਪਾ ਜਿਉਂ ਦੀਆਂ ਤਿਉਂ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਡੰਗਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ, ਕਤਲੋਗਾਰਤ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ, ਨਾਰੀ-ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਿਹੇ ਅਜਗਰ ਨਾ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮਾਰ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੁਣ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ-ਨਕੋਲ ਪਾ ਸਕੀ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਧਰਮਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਤਿ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਨੂਆ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਲਕੀਸ ਬਾਨੋ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾ ਕੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫੁੱਲਾਂ, ਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਥਰਸ, ਉਨਾਵ ਅਤੇ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਭੁਲਾਏ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਬੀਤੇ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਆਇਆ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਅਲਫ ਨੰਗੇ ਕਰਕੇ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪਰੇਡ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ

ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਤਵੀਂ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਔਰਤ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਣਨ-ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਕਸੋ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਛੋਟੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੋਆਮ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ, ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਲਾ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਚਰਚਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਜਨਬੱਧ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਨੀਪੁਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਯਾਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਪੈਰਵਾਈ, ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਤਾੜਨਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਤਾ ਪੱਖ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਨੇ ਸੰਸਦ ਸੰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਮਰਯਾਦਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਝੇਲਣਾ, ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ

ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਜਨਹਿਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਹਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ-ਬੈਠ ਕੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੱਤਾ ਪੱਖ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਦਸ਼ਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤਵਾਦ ਦੀ ਇਸ ਅਤਿ ਨਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੌਫ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਸਭ ਕੁਝ ਉਡਾ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਲ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਬਲ ਇੰਜਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੀਪੁਰ ਅਜੇ ਤਕ ਸਾਂਭਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਅਜਿਹੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਮਿਆਂ ਵੇਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਭਾਈ ਰਾਜ ਧਰਮ ਨਿਭਾ।

200 ਸਾਲ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਝੱਲਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦਿਆਂ ਉਸ ਵੱਡੇ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 20 ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਧਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹਰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਜੀ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮਰਦ ਹੀ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਹੈ ਔਰਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੇਧਿਆਨੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਬੇਜ਼ਿੱਤੀ, ਬੇਕਦਰੀ ਅਤੇ ਬੇਹੁਮਤੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤਕ ਅਣਗਿਣਤ ਔਰਤਾਂ, ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। 75 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਘਟੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਅਤੇ ਵਰਿਸ਼ੀਆਨਾਪਨ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬੰਨੇ ਪਾਰ ਕਰ ਲਏ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ

ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਦਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਜਾਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਮੇਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਦਲੇ ਰੂਪ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸ਼ਰਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੀਤ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ।

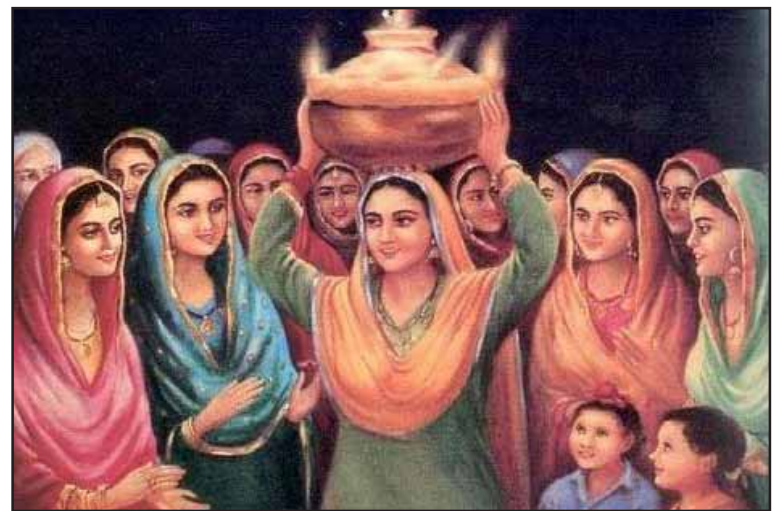
ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ 'ਚ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਕਰਜ਼ੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਦੇਖ-ਦੇਖੀ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਘੜਮੱਸੇ ਜਿਹਾ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਕਿ ਬਾਰਾਤੀ ਕੌਣ ਹਨ ਤੇ ਘਰਾਤੀ ਕੌਣ ਹਨ।

ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜਾਂਵੀ ਤੇ ਮਾਂਝੀ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਮੌਕੇ ਆਪਸੀ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰਾ ਪਣ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੈਲਿਸ ਵਿੱਚ ਡੀ

ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕਈ ਸਮਾਗਮ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਮੰਗਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਹਿੰਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਵੱਖਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਈ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਫੀ ਖਰਚਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਲਗਵਾ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੱਲ ਡਰੈਸ ਕੋਡ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਘੋੜੀਆਂ, ਸੁਹਾਗਾ ਅਤੇ ਸਿਠਣੀਆਂ ਘੱਟ ਹੀ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਡੀ ਜੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਿਸੇ

ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਬੇੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਰੇਡੀਮੇਡ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਵੀ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਰੇਡੀਮੇਡ ਮੁਸਕਾਨ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਵਾਲੇ ਇਕੋ ਰੰਗ ਦੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ

ਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਫਾਤੂ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਣਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਸਮੀ ਮੇਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਭਰੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ

ਖੰਡਰ ਬਤਾਏ ਹੈਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਬੁਲੰਦ ਥੀ...

ਗੁੰਮਨਾਮੀ 'ਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਨੇਮਾ

ਸਦੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮੋਈ ਬੈਠਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਥੀਏਟਰ 'ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਹੋਇਆ ਅਲੋਪ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮੋਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧੂੜ ਜੰਮ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬੇਰੰਗ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਰਾਸਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀਆਂ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਾਂਅ ਥਾਂਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਇਮਾਰਤ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਲ ਗੇਟ ਨੇੜੇ ਬਣਿਆ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ। ਇਹ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਜੂਦ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਲੱਭਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਲ ਗੇਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਟਰ ਦੂਰ 'ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਅੱਜ ਖੰਡਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਲ ਗੇਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਸ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸੀ-ਸ: ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨਾਗੀ (ਰਾਮਗੜੀਆ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ 1864 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਿਹੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਤੋਂ 7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਆਬਾਦ ਦਸਮੇਸ਼ ਨਗਰ

ਸ. ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ

ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਸੰਨ 1909 ਵਿੱਚ ਸ: ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲ ਗੇਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਗਾਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ 23,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ 6000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ 23,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 5750 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਮਦਨ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਦਨ ਥੀਏਟਰ ਕੰਪਨੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ) ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਥੀਏਟਰੀਕਲ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ

ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਤੋਂ ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀਆਂ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਟੈਂਟ ਵਗੋਰਾ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਾਟਕ ਵਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਨ 1909 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ, ਜੋ 6 ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਸੰਨ 1915 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਇਆ। ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਨੀਂਹ 20 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘੀ ਖੋਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ 8 ਫੁੱਟ ਚੌੜੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੱਠੇ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਵਾ ਕੇ ਲਗਵਾਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਐਮ.ਐਸ. (ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ) ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦੀ ਸਕਰੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਟਕ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਟੇਜ ਬਣਵਾਈ ਗਈ। ਹਾਲ ਵਿੱਚ 2000 ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਆਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਹਾਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿਨੇਮਾ ਵੇਖਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ

ਹੋਟਲ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਥੀਏਟਰੀਕਲ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਰਾਤ ਨੂੰ 9.30 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 15 ਜੂਨ 1915 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਐਮ.ਕਿੰਗ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲਾਈਟ ਬਲਬ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ,

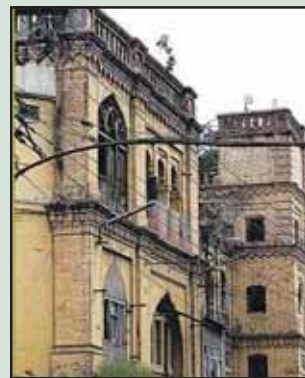
ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਲਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਟੀਮ ਇੰਜਣ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਸਟਰ ਕਿੰਗ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਣੀ ਚਾਬੀ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ 'ਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਜੈਕ (ਝੰਡਾ) ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿਨੇਮਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਿੱਜੀ ਇਮਾਰਤ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਲ ਹੀ, ਸਟੇਜ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ

ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਿਸਟਰ ਲੁਈਸ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੀ, ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਰੋਹ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਸਾਈਲੈਂਟ (ਖਾਮੋਸ਼) ਫਿਲਮ ਵਿਖਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਟੇਜ ਦੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿਨੇਮਾ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਆਦੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਮੁਫਤ ਸ਼ੋਅ ਚਲਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਸਾਧਾਰਨ ਮੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ-ਕੁੰਡ ਵਰਗੀ ਰੌਣਕ ਆਬਾਦ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਜਿਹੀ ਸਟੇਜ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇ (ਵੱਡੀ ਸਕਰੀਨ) 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਡਰਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ ਬੇਗਮ, ਇੰਦੂ ਬਾਲੀ, ਅਨਵਰੀ ਬੇਗਮ, ਮੁਮਤਾਜ਼

ਬੇਗਮ ਤੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਬੇਗਮ ਸਹਿਤ ਲਾਹੌਰ, ਗੁਜਰਾਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗੋਧਾ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਾਏ ਅਮਰ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਧੁਨ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਰੰਗ-ਮੰਚ ਦੀ ਇਹ ਧੜਕਨ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਮੋਸ਼, ਕਿਸੇ ਮੁਰਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ! ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਕਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਥੀਏਟਰੀਕਲ ਹਾਲ (ਨਾਟਕ ਘਰ) ਸਿਨੇਮਾ-ਹਾਲ ਚਿੱਤਰਾ ਥੀਏਟਰ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੜੀ ਬੇਬਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਮ ਤੋੜਿਆ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਇਹ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਥੀਏਟਰੀਕਲ ਹਾਲ ਸਿਨੇਮਾ-ਹਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਲਾ ਜਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਅੰਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ੋਕ ਹੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਬਣੀ ਚੈਲਿੰਜ

‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਸਿਆ ਪੇਚ, ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ‘ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ’ ਦੇ ਅਸੂਲ ਤਹਿਤ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੋਲਾਹਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਫੀ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ‘ਇਕ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਚੋਣ’ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ‘ਇਕ ਨੇਸ਼ਨ, ਇਕ ਚੋਣ’ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਘੀ (ਫੈਡਰਲ) ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਕਾਰਜਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਮਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੀਆਂ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ। ‘ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ’ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੀ ਪਾਰਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਵਿਚਕਾਰ ਟੱਕਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਭਾਜਪਾ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ 2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤਰੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਜਨਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ 80 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ

‘ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੇਗੀ। ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗੱਠਜੋੜ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟਲ ਇਨਕਲੂਸਿਵ ਅਲਾਇੰਸ ਯਾਨੀ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਤਭੇਦ ਵਧਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ‘ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਬਣ ਸਕਣ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ‘ਤੇ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਇਸ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਇਹ ਚਾਹ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 ‘ਤੇ)

ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੁੱਪ

ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੋਜੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕਰਾਈਮ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲਗਾ ਕੇ ਵੱਡਾ ਘੁਟਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ‘ਗਾਰਡੀਅਨ’ ਤੇ ‘ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਭਰਾ ਵਿਨੋਦ ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਸਿਰ ਅਲੀ

ਸ਼ਾਬਾਨ ਅਲੀ ਤੇ ਤਾਇਵਾਨ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਚਾਂਗ ਚੁੰਗ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਨੋਦ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ। ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਰੈਵਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2014 ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੋਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੋਥੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 ‘ਤੇ)

‘ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਚੋਣ’ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਜੰਗ
sarbjeet.sarb1984@gmail.com

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਨੀਤੀ - ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ, ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਅਜੇ 18 ਤੋਂ 22 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀ ਦੇਸ਼ ‘ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ, ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਰੁਟ ਦੀ ਵਿਗਰਹਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇਗੀ, ਚੋਣ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਡਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਔਸਤਨ 5-7 ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹਰ 5 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮੁਖੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 6 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ ਆਖਿਰ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਗਣਤੰਤਰ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1951 ਤੋਂ 1967 ਤੱਕ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ

ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਇਕ ਚੋਣ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਧ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਏ ਦਿਨ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗੇ ਸੁਣਨ ਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਔਖੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

‘ਇਕ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਚੋਣ’ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ‘ਤੇ, ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ‘ਤੇ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ.. ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਅਰਥ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਔਲਗ ਔਲਗ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੱਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਔਖਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ

ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਂਝੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਤਕਨੀਕੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 2031 ਤੱਕ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਕੋਲ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਤ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਡੇਟਾਬੇਸ ਵਿੱਚ ਡੇਟਾ ਨੂੰ ਫੀਡ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰੇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਚੋਣ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ‘ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ’ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ‘ਇੱਕ ਸਾਲ ਇੱਕ ਚੋਣ’ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਰ ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੋਵਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ‘ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਚੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਲੋਕ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ ਵੱਡਾ ਨਿਘਾਰ ?

ਡਾ. ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਸਮਾਜ 'ਚ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਿਲਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਥਨੀ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਥਨੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾਉ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਫਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਕਿ ਲੋਕ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ, ਭੋਗ ਆਦਿ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਰਚੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰਸਾ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਣੇ ਲੱਚਰ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਨੇ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕੀਂ ਘਰਾਂ, ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਗੱਲਾਂ ਆਏ ਦਿਨ ਕਲੱਬਾਂ, ਸੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਦੂਜਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕਹਾਵਤ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਧੀ ਜੰਮ ਪਈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਿਆ ਪਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇਹ ਸਿੱਧੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਟੇਡੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅੱਜ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ', 'ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਜੋ ਦੇਣਾ, ਉਹ ਦੇ ਦਿਉ, ਬੱਸ ਬਰਾਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਧੀਆ ਕਰ ਦਿਉ'। ਇਸ ਦੇ ਹਰਫੀ ਗੱਲ ਦਾ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਗ ਵੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗਿਆ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਗੱਲ ਗੱਲ, ਝਾਕ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ ਗਿਣਾਇਆ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੌਲੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਨਿਕਲਣ।

ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਆ ਪੈਲੇਸ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਆਦਿ। ਜੇਕਰ ਕੁੜੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਲੇਸਾਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਤੋਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਟਕੇ ਵਿੱਚ ਤਕੜੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈਲੇਸ ਜਾਂ ਹੋਟਲ ਬੁੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਕੋਟਰਿੰਗ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਟਾਲ ਚਾਈਨੀਜ਼, ਕਾਟੀਨੈਂਟਲ, ਨਾਰਥ ਇੰਡੀਅਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਫੈਰਿਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਇਸ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਪੈਲੇਸ ਲਈ ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵੇਚਣੀ ਪਵੇ। ਇਸ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਪੁੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਲਟਕ ਜਾਵੇ ਪਰ ਬਰਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸੱਜਣ (2-4 ਆਦਮੀ/ਇਸਤਰੀਆਂ) ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਹਿਣਗੇ ਇੱਕ ਰੋਟੀ ਖਵਾਉਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਚੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਖਵਾਈ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਅਨੰਦ ਕਰਾਕੇ ਮੋੜ ਦਿਉ ਪਰ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਡਾ ਨੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਵਟ ਕਰ ਕੇ ਲਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੋਟੀ ਖਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਜੋ ਪੈਲੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਫਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਮਰਿਆਦਾ

ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇੰਨੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਵੇ ਬੰਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਲੜੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਤਿੱਥ ਤਿਉਹਾਰ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ, ਸ਼ੂਸ਼ਕ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਛੱਕ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪੇਕੇ ਜਾਂ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਕੋਈ ਮਰਗ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬੰਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਹੀ ਨੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸੱਸ ਦਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ। ਦਰਅਸਲ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੱਸ ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨੂੰ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਦੋਂ ਨੂੰਹ, ਸੱਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਇਆ ਵੀ ਉਹੀ ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਮੂੰਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਠੱਗੀ ਦਾ ਰੌਲਾ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹੋ ਚੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗਮੀਆਂ ਦੇ ਭੋਗ ਉੱਪਰ ਜੋ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿਉ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਾਅਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ

ਨਾਂਅ ਦੀ ਖਵਾ ਸਕੇ। ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਿਹੜਾ ਕੁਝ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਸਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਫਿਰ ਕਹਿਣਗੇ ਵੀ, ਗੱਲ ਕਰਨੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਤਾ ਫੇਰ ਲਉ ਵੇਖ ਲਉ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਾਹਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਭੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇ। ਗੱਲ ਵੀ ਠੀਕ ਲੋਕ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ/ਇਕਹਿਰਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦੋਖੇ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਨਾਨੀਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਤੇ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਗਰੈਂਡ ਪੈਰੇਂਟਸ' ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪਤਾ ਹੈ ਪਰ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗ਼ਲਤੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ, ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਪਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਸ-ਸਹੁਰਾ ਅੱਡ ਰੁਲਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ, ਪਰ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਹੱਥ ਤਾਂ 498-ਏ ਦੇ ਪਰਚੇ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਖ਼ੈਰ! ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਰੰਗਤ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਘਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਮੁਹੱਲੇ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਣਗੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਵੀ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਜੋ ਅਣਖ ਆਬਰੂ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਆਪ ਹੀ ਰੋਲ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਗੀਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਹਰੇ ਮਤਲਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਨੰਗੇਜ਼ ਦਿਖਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਘਰ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਮਰਦ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਨਕਲੀ ਪਿਉ/ਪੁੱਤ ਅਸਲੀ ਬਣ ਕੇ ਗੀਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗਾਲ ਸਿਰੇ ਦੀ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਗੀਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ੋਅਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਚੱਖੇ ਹਨ। ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਇੰਟਰਟੇਨਮੈਂਟ' (ਮਨਰੰਜਨ) ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਕਿਵੇਂ ਨਿਘਾਰ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੌਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ

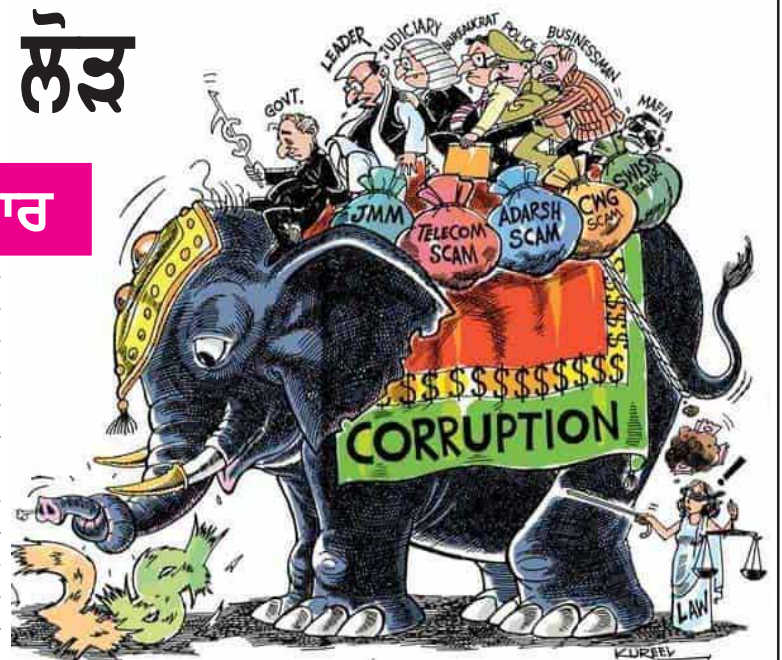
ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਖੋਪਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਤ ਤਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਰਸਾਂ, ਦਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਸਟਾਫ਼ ਅਕਸਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ

ਡੌਨੇਸ਼ਨ ਵੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਫਿਰ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਵਰਦੀਆਂ, ਟਿਊਸ਼ਨ ਆਦਿ ਵੀ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਔਖਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਅਕਸਰ ਅਨੇਕਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨੌਕਰੀ ਲਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਚਰਚਾ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਗਲ ਹੀ ਛੱਡੋ ਹੁਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਖਰਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਤਰੱਕੀ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ

ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਅਕਸਰ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਵਤ ਜਾਂ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਦੇ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਢਕਵੰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਮ ਅੰਗ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਰੂਪ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ

ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾ ਹਵਾਈ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਜਬ-ਗਜ਼ਬ
ਦੁਨੀਆਂ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੱਤ ਅਜੀਬ ਘਰ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਬਾਂ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਘਰ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦਿਖੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

1) ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਾਊਸ - ਪੇਰੀਨਟਨ, ਨਿਊਯਾਰਕ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੇਖੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਘਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਗਏ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

2) ਉੱਲਟਾ ਘਰ - ਟਰਾਂਸੇਨਹਾਈਡ, ਜਰਮਨੀ

ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਘਰ ਉਲਟਾ ਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਓਗੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੱਗੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਲਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਭ ਉਲਟੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖੋਗੇ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ ਨਜ਼ਰ

ਆਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਡਾਇਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖੋਗੇ। ਇਹ ਘਰ ਕਲਾਉਡੀਊਸ ਗੋਲੋਸ ਅਤੇ ਸੇਬੈਸਟੀਅਨ ਮਿਕੁਸੀਯੂਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3) ਨਟੀਲਸ ਹਾਊਸ- ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਿਟੀ, ਮੈਕਸੀਕੋ

ਨਟੀਲਸ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜੀਵ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇਖੋਗੇ। ਇਹ ਬਾਇਓ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ

ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਜੇਵੀਅਰ ਸੇਨੋਸੀਅਨ ਅਤੇ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਆਰਗੇਨਿਕਾ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਨਟੀਲਸ ਸੇਫਾਲੋਪੋਡ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਇਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲਾਂ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

4) ਕ੍ਰੈਕਡ ਹਾਊਸ - ਸੇਪਟ, ਪੋਲੈਂਡ

ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ

ਰਹਿ ਜਾਓਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੀਵ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੋਲੈਂਡ ਦਾ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜੀਬ ਘਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਕਡ ਹਾਊਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ 2004 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5) ਏਅਰਪਲੇਨ ਹਾਊਸ - ਮਿਜ਼ੀਆਰਾ, ਲੇਬਨਾਨ

ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਲੇਬਨਾਨ 'ਚ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਬਣਿਆ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਘਰ। ਇਹ ਘਰ ਏਅਰਬੱਸ ਏ 380 ਦੇ ਮਾਡਲ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਮਾਈਕਲ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਪਨਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਜੀਬ ਘਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

6) ਕਿਊਬ ਹਾਊਸ - ਰੋਟਰਡੈਮ, ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼

ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਿਊਬ ਘਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇੱਥੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਪੀਲੇ ਅਤੇ ਸਲੇਟੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਘਰ 1984 ਵਿੱਚ ਪੀਟ ਬਲੌਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਕੁੱਲ

38 ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸੁਪਰ ਕਿਊਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7) ਸਪੇਸਸ਼ਿਪ ਹਾਊਸ ਟੈਨੇਸੀ

ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੱਗੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਏਲੀਅਨ ਦੇ ਯੂਐਫਓ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੁਲਾੜ ਯਾਨ ਵਰਗਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਘਰ ਇੰਨਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ

ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਨਿਊਜ਼ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਇਹ ਕੰਕਰੀਟ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ 6 ਥੰਮ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਲਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਪੇਸਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਹੋ।

ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਲਾਪਤਾ ਰਿਹਾ ਮਲਾਹ ਟਿਮ ਸ਼ੈਡੋਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਲਾਪਤਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੱਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੂਫਾਨ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਦਿਨ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਿਰਰ ਯੂਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 51 ਸਾਲਾ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਮਲਾਹ ਟਿਮ ਸ਼ੈਡੋਕ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤੇ ਬੇਲਾ ਨਾਲ ਸਿਡਨੀ ਤੋਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਦੀ

ਕਿਸ਼ਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਿਸਟਮ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ੈਡੋਕ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦਾ ਹੋਰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ,

ਸ਼ੈਡੋਕ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸ਼ਤੀ 'ਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਝ, ਖਾਣੇ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਸਟਾਕ ਸੀ।

18 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਮੈਕਸੀਕਨ ਮਲਾਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੈਡੋਕ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਸ਼ਤ 'ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਸਰਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੈਡੋਕ ਦੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਬਚ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੈਡੋਕ ਦੀ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਕਿਸ਼ਤੀ ਤੱਟ ਤੋਂ 1,000 ਮੀਲ ਦੂਰ ਗੁਆਚ ਗਈ

ਸੀ। ਉਹ ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚ ਪੋਲੀਨੇਸ਼ੀਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੈਡੋਕ ਨੂੰ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕਅਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਭੱਜਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸ਼ੈਡੋਕ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਮੇਲੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਸਨ। ਸ਼ੈਡੋਕ ਅਨੁਸਾਰ - ਮੇਰੇ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੌਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹਾਦਰ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੜਿੱਕਾ

ਡਾ. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਓ. ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਸੁਖਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਤੇਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰਜ਼ ਜਾਂ ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਪਰ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਹਿਤ ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਤਲਾਸ਼ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਨ-ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤ ਆਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਾਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਰ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਵਧਣ ਸਦਕਾ ਬਰਾਮਦਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਪਾਰਿਕ ਵਾਧਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਲੀਆ ਮੌਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਵਪਾਰਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ 'ਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰਜ਼' ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਨ-ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਰਿਫ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦ ਜਾਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨ ਉੱਪਰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਸਨਅਤ ਵਧਦੀ ਫੁੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਸਤ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਉੱਪਰ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਕਰ ਲਗਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਸਤ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਮਹਿੰਗੀ ਪਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਵਸਤ ਖਰੀਦਣ। ਇੰਜ ਹੀ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਝ ਆਉਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਕਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਵਧ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ

ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਢਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਉੱਪਰ ਲਗਾਈ ਗਈ 40 ਫੀਸਦੀ ਡਿਊਟੀ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਨ-ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰਜ਼ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੰਗਵਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਥੋਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਮੰਗਵਾਈ ਹੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਟਾ ਸਿਸਟਮ, ਪਰਮਿਟ, ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਪਦੰਡ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸਤ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨੀ ਆਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਵਪਾਰ ਨਾਨ-ਟੈਰਿਫ ਬੈਰੀਅਰਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ

ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸੜਕੀ ਲਾਂਘਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਘਟਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਰੋਕਾਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਹ, ਬਾਸਮਤੀ ਚਾਵਲ, ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦ, ਮੱਛੀ, ਮੋਟਾ ਮੀਟ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੀ ਚੀਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਵਲੋਂ ਵੀ ਝੀਂਗਾ ਮੱਛੀ, ਕੱਪੜਾ, ਮੀਟ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਡੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮਿਸਰ, ਮੈਕਸੀਕੋ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰੋਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਰੋਕ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਕੋਈ 2,500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂ.ਕੇ. ਅਤੇ ਯੂ.ਏ.ਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ

ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੀ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਰਬਨ ਟੈਕਸ ਰੂਪੀ ਗੈਰ-ਕਰ ਬੈਰੀਅਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਰਬਨ ਟੈਕਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕੋਲੇ ਜਾਂ ਤੇਲ ਆਦਿ ਦੀ ਬਾਲਣ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਬਨ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਵਸਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਕਰ ਕਾਰਨ ਵਧ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਾ ਰਹੇ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਹਾਲੀਆ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੇ ਜੀ-20 ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 24-25 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

A-ONE EXPRESS

ਸਾਨੂੰ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨਰ ਓਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

- ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀ ਟਰੇਂਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਨੌਰਥ-ਈਸਟ, ਸਾਊਥ ਈਸਟ
- ਸੌਖੇ ਲੋਡ, ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ
- 50% ਹੁੱਕ ਡੂੰਘ
- Excellent Payment

ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ

28421 S CHRISMAN RD, UNIT# 3, TRACY, CA

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Toll Free: 888.725.7441, Office: 209.537.0975, Fax: 209.537.0375

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ?

ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੇਲੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਸੁਖਮ ਬੀਜ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਲੋਕ ਭਰਤੀ ਹੋਏ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੀ ਰਲਿਆ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਏ.ਸੀ. ਬੈਨਰਜੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਵਰਗ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਨੁਰਵੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਗੀਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਖੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਮਨਮਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਮਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਸਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮ-ਕਾਂਡੀ ਤੇ ਆਨਮਤੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

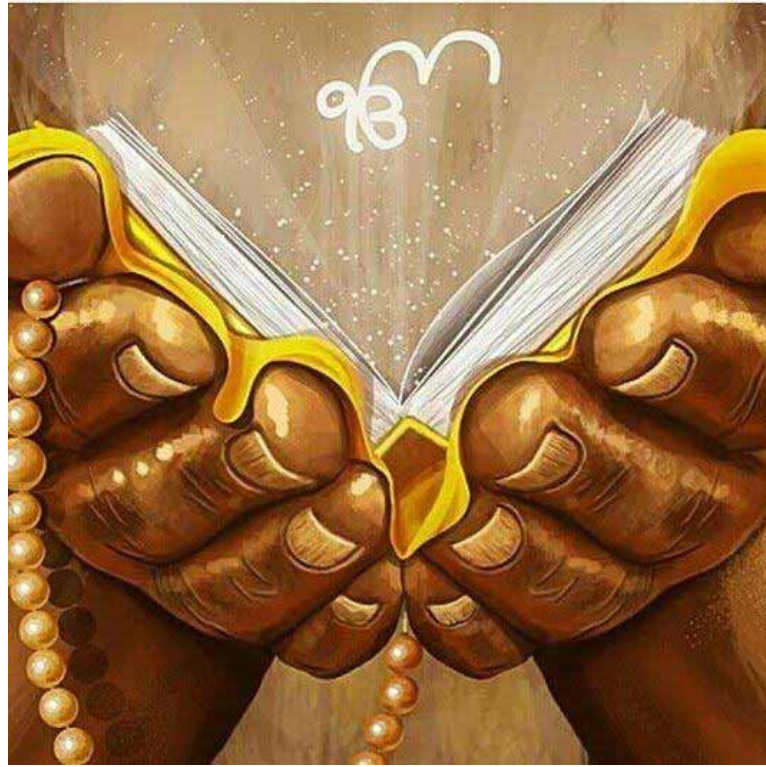
ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਕਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਏ। ਕੁਝ ਕੁ ਰਾਣੀਆਂ ਵੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿਖਾ ਵਿੱਚ ਸੜ ਕੇ ਸਤੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੱਟ ਵੀ ਕਥਿਤ ਦਲਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਲਵਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਜੱਟ-ਸਿੱਖ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿੱਖ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਖੌਤੀ ਸੂਦਰ ਆਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿੱਖ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਕਾਲੀ ਫੁਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੱਥਰ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਪੜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 'ਜਾਤ-ਪਾਤ' ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੁਕਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮੂਰਤੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਉੱਥੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਲਿਤ ਆਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ, ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 10 ਤੋਂ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਤਹਿਤ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ 'ਚ ਕਥਿਤ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਭਾਂਡੇ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰ. ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਨੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਚਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੁਰੀਤੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ। ਪੁਜਾਰੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ। ਅਖ਼ੀਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮੁਖਵਾਕ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਹੁਕਮ ਆਇਆ:

ਸੋਰਠਿ ਮ: ੩ ਦੁਤਕੀ॥
ਨਿਗੁਣਿਆ ਨੋ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਲਏ ਭਾਈ
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਉਤਮ ਹੈ ਭਾਈ

ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇ॥੧॥ (ਅੰਗ: 638)
ਸੰਗਤਾਂ ਇਹ ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਅਖ਼ੀਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਕੁਰੀਤੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਸਜੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪੱਥਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 14 ਮਾਰਚ 1927 ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ,

ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨਾ ਲਿਖੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਦਲਿਤ ਜਾਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਆਖੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1985 ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਤ, ਗੋਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੇ। ਜਾਤ, ਗੋਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਮਨਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅੱਜ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪੱਥਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਸ਼ਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਰਗੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਗੋਤਾਂ ਲਿਖਣ ਕਾਰਨ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪਾਸੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਸੁਖਮ ਗਲਬਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੇੜੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਮੰਝਧਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕੀ। ਸੰਨ 1936 'ਚ ਜਦੋਂ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ, ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਸਮਰਥਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਗ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ।

ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੇ 'ਮਹੰਤ' ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ, ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ

‘ਪਰੰਪਰਾ’ ਬਣ ਕੇ ਬੇਰੋਕ ਜਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੁਰੀਤੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਦਲਿਤ ਆਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੱਖਰੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪੰਗਤ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਣ ਸਦਕਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੱਟਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਪਾੜਾ ਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਜਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਿਤਾੜੇ ਤੇ ਨਿਆਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਡੇਰਾਵਾਦ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜਿਸ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ, ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਵਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਣਾ ਕੇ ਚਾਰੇ ਵਰਣਾਂ, ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਕੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਸਿੰਘ ਸਭਾ’ ਲਹਿਰ ਵਰਗੀ ਵੱਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ‘ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ’ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ‘ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਇਆ॥’ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਿਤਵੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਰੰਘਰੇਟੇ ਸਿੱਖ, ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਸਿੱਖ, ਕਬੀਰ ਪੰਥੀ ਸਿੱਖ, ਸ਼ਿਕਲੀਗਰ ਅਤੇ ਵਣਜਾਰੇ ਆਦਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਸਮਝ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਮੁਕਤ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਿੱਟਾਮੁਖੀ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਹਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਥਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਮਲੀ ਯਤਨਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅਨੰਦ ਸੰਸਕਾਰ ਅਧਿਆਇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਸਿੱਖਣੀ ਦਾ ਵਿਆਹ, ਬਿਨਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਗੋਤ ਵਿਚਾਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਿਚਾਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੀ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਰਹਿਤਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਵਨਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਅਖ਼ੀਰ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਛੱਡਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਇਆ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਇਕ ਜਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਜ ਕੇ ਆਏ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਸੰਗਤ-ਪੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਅਭੇਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਮਤਾ 15 ਮਾਰਚ 1927 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ

ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਵਾਨਾ

510-415-9377

ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜੰਗ - ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਜਿੱਤ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਥੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਠਾਣ ਤੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ 1896 ਵਿੱਚ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸੂਬਾ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਲੜਾਕੂ ਪਠਾਣ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਟੁਕੜੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ ਝੜਪਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ ਹੁਨਰ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਝੜਪਾਂ ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਹੁਤੇ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਹਿੰਦੂਕੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਸਾਂ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਦੋ ਕਿਲ੍ਹੇ ਲਾਕਹਾਰਟ ਅਤੇ ਗੁਲਿਸਤਾਨ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸਨ। ਜੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਅਵਿਸ਼ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲ ਮੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਕੇਤ ਸੰਚਾਰ ਯੰਤਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਚੌਕੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਗਸਤ 27 ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ 11, 1896 ਨੂੰ ਪਖਤੂਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਲੇ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਨ 1897 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਕ ਅਫਗਾਨ ਵਿਦਰੋਹ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਿਆਂ ਨੇ ਪਾਰਮਿਕ ਰੰਗਤ ਦੇ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਦਾ ਲਾਕਹਾਰਟ ਅਤੇ ਗੁਲਿਸਤਾਨ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। 3 ਸਤੰਬਰ 1897 ਨੂੰ ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਗੁਲਿਸਤਾਨ ਕਿਲੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਕਹਾਰਟ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕਿਲਾ ਲਾਕਹਾਰਟ ਦੀ ਰਾਹਤ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਪਰਤਦਿਆਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਤੈਨਾਤ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ 18 ਹੋਰ ਸੈਨਿਕ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੌਲਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸੀ।

12 ਸਤੰਬਰ 1897 ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦਿਨ 9.00 ਵਜੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਲਾ ਲਾਕਹਾਰਟ ਅਤੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਘੇਰਾ ਬੰਦੀ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਹਿਊਗਟਨ ਕਿਲਾ ਲਾਕਹਾਰਟ ਤੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਿਪਾਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਸਾਰਾ ਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿਊਗਟਨ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੰਗ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲ ਲਵੋ। ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਚੌਕੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੌਲਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ 20 ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੜਾਂਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਲੜਾਂਗੇ। ਅਖਰੀ ਗੋਲੀ ਆਖਰੀ ਜਵਾਨ ਤਕ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੱਚੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਤੇ ਲੱਕੜ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵਾਲੀ ਚੌਕੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਟੱਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਵਾਂਗੇ। ਸਿੱਖੀ ਜੰਗੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਦਿਆਂ ਜੂਝ ਮਰਾਂਗੇ। ਰਣਨੀਤਕ ਜੰਗ ਲੜਾਂਗੇ। ਸੰਕੇਤ ਤੋਂ ਹਿਊਗਟਨ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ 10000-14000 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਦੁਪਹਿਰ 12.00 ਵਜੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਇਕ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਰਾਇਫਲਾਂ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਪਾਹੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ। ਹੁਣ ਸਿਪਾਹੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਲਾ ਲਾਕਹਾਰਟ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਘੇਰਾ ਬੰਦੀ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਭਰਮਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ

ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਚੌਕੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਾਕਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਰੋਹ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਹਰ ਹੀਲੇ ਚੌਕੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣ ਲੱਗੀ। ਅਸਲਾ ਵੀ ਮੁੱਕਣ ਤੇ ਆਣ ਲੱਗਾ। ਸਿਪਾਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੇ ਖੇਡਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਜੰਗ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਰੋਹ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਘਾਹ ਫੂਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿਤੀ। ਹੁੰਦੇ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਨੇ ਮੋੜ ਤੋਂ ਜਿਥੋਂ ਗੋਲੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਸ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਦਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਜੰਗ ਆਹਮੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਹੱਥੀ ਤੇ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ।

ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਾਰਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਤੈਨਾਤ ਸੀ। ਜਦ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧੇ ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਸਿਪਾਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕਿਲਾ ਲਾਕਹਾਰਟ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿਥੇ ਮੁੱਖੀ ਹਿਊਗਟਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਜਦ ਉਥੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਮਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸਲਾ ਵੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੌਲਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇੱਕ ਪਠਾਣ ਦੇ ਛੂਰੇ ਦਾ ਵਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਯੰਤਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭ ਦੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰਾਇਫਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ। ਜਦ ਉਸਨੇ 20 ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਚੌਕੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਗੋਲੀ ਆਖਰੀ ਜਵਾਨ ਤਕ ਲਗਭਗ 7 ਘੰਟੇ ਤਕ ਜੰਗ ਲੜੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਕਿ 21 ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ। ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3.40 ਚੌਕੀ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਰਾਹਤ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਖਤਮ ਹੋਈ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ 600-1400 ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਨੇ 14 ਸਤੰਬਰ 1897 ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਚੌਕੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

36 ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰ ਸੈਨਿਕ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾਦ ਨਾਉਂ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕ ਦੀ ਰਾਇਫਲ ਲੈ ਕੇ ਲੜਿਆ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ 22 ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਇਹ ਜੰਗ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ

ਵਿੱਚ ਸੁਣੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖੜੇ ਕੇ ਸ਼ਰਾਹਟਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ 21 ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਡਰ ਆਫ ਮੈਰਿਟ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨਮਾਨ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਵੀਰ ਚੱਕਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 50 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਨੂਠੀ ਜੰਗ ਸੀ।

ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਲੋਕਹਾਰਟ ਕਿਲੇ ਦੇ ਬਾਹਰ 21 ਬਹਾਦਰ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਤਖਤੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਨਾਉਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਪੈਦਲ ਫੌਜ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਉੱਕਰੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ 12 ਸਤੰਬਰ, 1897 ਨੂੰ ਕਿਲੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਡਟ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਜੰਗੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ। 11 ਫਰਵਰੀ 1898 ਲੰਡਨ ਗਜ਼ਟ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਕਿਲੇ

ਗੁਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਹੌਲਦਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰਾ ਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜੰਗ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਸਮੇਂ ਤਕ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਵੀਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕਮਾਂਡਰ ਇਨ ਚੀਫ਼ ਨੂੰ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦਾ ਗਹਿਰ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਜੋ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਦੇ 21 ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਲਈ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਜੰਗੀ ਬਹਾਦਰੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜੰਗ ਸਥਾਨ ਤੇ, ਦੂਸਰਾ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਯਾਦਗਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ, ਤੀਸਰਾ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਪੂਰਬੀ ਫੌਜੀ ਸਭਿਅਤਾ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਤਮਰਾਜ, ਫੌਜੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਵੱਲੋਂ 12 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜੰਗ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮੂਹਿਕ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ 8 ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਮੋਪਾਈਲੇ ਦੀ ਜੰਗ 480ਈ.ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਜੇਰਕਸਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਯੂਨਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਕਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਟੁਕੜੀ ਹੁਣ 4 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1894 ਨੂੰ ਕਰਨਲ ਕਕ ਦੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਐਸ ਆਰ ਹੋਲਮੈਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਅਗਸਤ 1897 ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੋਹਨ ਹਿਊਗਟਨ ਦੇ ਅਧੀਨ 36ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਟੁਕੜੀਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਖ਼ੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਦੀ ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦ ਸੂਬਾ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਣਾ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀ: ਕੁਰਾਰਾ, ਸੰਗਰ, ਸਾਹਤੋਪ, ਪਰ ਅਤੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰਾਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਜਿੱਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟੇ। ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਵੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਵੈਰੀ ਚੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਰੋਹ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਲੜੇ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਕਈ ਘੰਟੇ ਤੁਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜਿੰਦਾ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ।

WEBSITE DESIGN & DEVELOPMENT

Basic Web packages are available on comparatively economical rates we work as per your requirement and charge only according to work

Services

- Web Development
- Web Designing
- Web Re-Design
- Logo Design
- Seo Services
- Technical Support

WMA
WEB MEDIA ART

Mob: +91-8437636421

ਵਧੀਆ, ਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵੈਬਸਾਈਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

webmediaart24@gmail.com www.Webmediaart.com

ਛੋਟੇ/ਵੱਡੇ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਖਾਸ ਮੁਹਾਰਤ ਈ ਕਮਰਸ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਟੋਰ/ਸੈਲ ਦੀਆਂ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇਵੇ ਸਰਕਾਰ

ਡਾ. ਐਸ.ਐਸ. ਡੀਨਾ

ਵਸੋਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਰ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰਸਾਇਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਖੇਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਕਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 2.4 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਸੋਂ 17.7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਾਧਨ 4 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੱਦ ਤਕ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਘਟਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਇਕਾਈ ਨਾਲ 10 ਬੋਰੀਆਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਇਕਾਈ ਨਾਲ 10 ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ 9 ਬੋਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਤਰਫ਼ ਹਰ ਵਕਤ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ਼ ਉਪਜ ਵੀ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਹਰ ਵਾਰ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਥੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਰਮਨੀ ਸਥਿਤ ਇਕ ਅੰਤਰ-

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਆਈਫੋਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਰੋੜ 80 ਲੱਖ ਹੈਕਟਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 22 ਲੱਖ ਹੈਕਟਰ, ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਵਿੱਚ 36 ਲੱਖ ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਰੋੜ 12 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ 'ਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 0.28 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 28 ਉਹ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਪਜ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਸਮਤੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 135 ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸਾਲ 40 ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸਮਝ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵੱਡੇ ਯਤਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਕਦਮ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਸਾਇਣ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗੇ ਸਿੱਟੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕਮ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹਨ ਜਿਥੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ 1965 ਤਕ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ 8/10 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਿਊਬਵੇਲ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 1997 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਿਊਬਵੇਲ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 14 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੇਲ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਲਾਕਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇੰਨਾ ਨੀਵਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਥੇ 150 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਥੱਲੇ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਰਸਾਇਣਕ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਸਾਇਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਨਾਲ ਹੁਣ ਓਨੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇਵਾਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਝੋਨੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 30 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਵਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੱਟ ਲੋੜ ਹੈ। 1965 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਫ਼ਸਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮਾਂਹ, ਮਸਰ, ਤਾਰਾ-ਮੀਰਾ, ਤੋਰੀਆ, ਸਣ, ਜੌਂ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਸਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। 74 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋਤਾਂ 5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 91 ਫ਼ੀਸਦੀ 10 ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੀਜਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਹੈ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ 23 ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਅਗਾਊਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਫ਼ਸਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕੀਮਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੀਜੇਗਾ। ਇਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਖ਼ਰੀਦਦੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਰੀਦੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਘਾਟੇਵੰਦ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਹੈ।

ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਹੋਵੇ। ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਤੇਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

**SRI GURU GRANTH SAHIB
WORLD UNIVERSITY**
FATEHGARH SAHIB, PUNJAB

Certificate Course in

DIGITAL MARKETING

- Eligibility : Graduation or Diploma from a recognized University or College
- Mentors are industry expert from USA and India.
- 100% Placement assistance for high growth tech Jobs
- 100% fee waiver / scholarship from Sikh Education Council and Startup Farms IT Limited
- Support and mentorship for projects and case study solutions.
- Training experience certificate by Startup Farms It Ltd.
- Total Seats : 50
- Course Duration : 6 Months
- Selection criteria : Interview

**EXPERTS FROM
USA & INDIA**

Admission Helpline
70096-48231, 62805-38113

Visit Us : www.sggswu.edu.in | Email us : admission@sggswu.edu.in

FUEL DISCOUNTS

UPTO 80 CENTS PER GALLON DISCOUNT
MAJOR NETWORK OF TRUCK STOPS

FUEL CARDS

NO CREDIT - NO PROBLEM
BEST CUSTOMER SERVICE

FACTORING

WE WANT TO MAKE FACTORING EASY FOR YOU
SAME-DAY FUNDING - NO HIDDEN FEES
COMPETITIVE RATES - 97% ADVANCE RATE

YOU BREAK DOWN

WE SHOW UP
24-HOUR ROADSIDE ASSISTANCE

TRUCK REPAIR & TIRE DISCOUNTS

GET NATIONAL ACCOUNT
NEARLY 3,000 HIGHLY SKILLED TECHNICIANS COAST TO COAST

FUEL MANAGEMENT

DAILY FUEL RATES IN PHONE APP

CALL FOR MORE INFO

(855)641-6955, (888)795-7035

ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਹੈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ

ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਰੁੱਖ, ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਿਤ / ਨਿਰਜੀਵ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਵਾਤਾਵਰਨ

ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੁਰਲੱਭ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਰੁੱਖ, ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਜੀਵ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਲਬਧ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਔਖੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਭਾਗ, ਜੀਵਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਜੀਵ, ਮਿਲ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੁਰਲੱਭ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਇੰਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ, ਲੋਕੜ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੰਗਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਉਦੋਂ ਹੀ ਟਿਕਾਊ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ, ਬਨਸਪਤੀ, ਪਸ਼ੂ ਧਨ, ਖਣਿਜ

ਪਦਾਰਥ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਆਰਥਿਕ ਨਿਯਮ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਖਰਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਉਦਯੋਗ, ਵਪਾਰ, ਵਣਜ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸੰਚਾਰ, ਬੀਮਾ, ਬੈਂਕਿੰਗ, ਸਰਕਾਰੀ ਆਮਦਨ-ਖਰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਊਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਦੇਸ਼ਤਾਨਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਹਨੇਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਥਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਚੰਦ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ 54 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆ ਹੈ ਗੁਪਤ ਯੰਤਰ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੰਮ

ਫਲੋਰੀਡਾ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੰਦਰਯਾਨ 3 'ਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 54 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਨਾਸਾ ਦੇ ਅਪੋਲੋ 11 ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 20 ਜੁਲਾਈ 1969 ਨੂੰ ਨਾਸਾ ਨੇ ਅਪੋਲੋ 11 ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ। ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਨੀਲ ਆਰਮਸਟ੍ਰਾਂਗ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਸਨ। ਬਜ਼ ਐਲਡਰਿਨ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਛੱਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨੀਲ ਆਰਮਸਟ੍ਰਾਂਗ ਅਤੇ ਐਲਡਰਿਨ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੰਤਰ ਨੂੰ 'ਰੀਟਰੋ ਰਿਫਲੈਕਟਰ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਲੇਜ਼ਰ ਰੇਂਜਿੰਗ ਰੀਟਰੋਰਿਫਲੈਕਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਰੀਟਰੋਰਿਫਲੈਕਟਰ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਛੱਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਉਂਤਭੀਤ ਸਿਲਿਕਾ ਦੇ ਕਿਊਬ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਸੀ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਤੱਕ ਭੇਜੇ ਗਏ ਲੇਜ਼ਰ-ਰੇਂਜਿੰਗ ਬੀਮਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਐਲਆਰਆਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹੀ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਰਤਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੀ ਪਲਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮਾਪ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਇੰਸ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮਾਪ ਇੰਨਾ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਅੰਕੜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਤਰ ਛੇ ਇੰਚ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਇੰਟਿਫਿਕ ਅਮੈਰੀਕਨ ਦੇ ਮਾਰਚ 1970 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ, ਜੇਮਸ ਫਾਲਰ ਅਤੇ ਜੋਸਫ ਵੁਮਲਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਲ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਨ ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ

ਛੇ ਇੰਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੋਲਰ ਨੂੰ ਐਲਆਰਆਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਲਆਰਆਰ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਚਾਰ ਹੋਰ ਰੀਟਰੋ ਰਿਫਲੈਕਟਰ ਵੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਪੋਲੋ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਲੂਨਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਲੂਨਾ 16 ਯਾਨੀ ਲੂਨਾ-1 ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਰੀਟਰੋ ਰਿਫਲੈਕਟਰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਸਪੇਸ ਡਾਟ ਕਾਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 17 ਨਵੰਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦਾ ਰੀਟਰੋਰਿਫਲੈਕਟਰ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 14 ਸਤੰਬਰ 1971 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪਰ ਸਾਲ 2010 ਵਿੱਚ, ਖਗੋਲ-ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਮੁੜ ਖੋਜ ਕੀਤੀ।

ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਲ੍ਹੂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਗਏ।

ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਸਾਂ: ਇਕ ਕਵੀ, ਇਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਗੂ, ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਕੱਤਰ, ਤੇ ਮੈਂ; ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਕਫ਼, ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਣੀ, ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਉੱਤੇ ਅਕਸਰ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਬੜੀਆਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਦੀ ਆੜੂਤੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਰਹੇ। ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਕਮਰਾ, ਪੂੜ ਪੋਚੀ ਦਿਓ-ਕੱਦ ਇਕ ਲੋਹੇ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ, ਇਕ ਸੇਫ਼, ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਗੌਤਕੀਏ, ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਬੋਰੀਆਂ ਛੱਤ ਘੁੰਦੀਆਂ, ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਗੁਦਾਮ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਝਾਕਦੇ ਇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਮਰਚਾਂ ਦੀ ਫਟਕ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਨਸ, ਗੁੜ, ਤੇਲ, ਆਦਿ ਦੀ ਰਲਗੱਡ ਦੁਸ਼ਾਂਦੇ ਵਰਗੀ ਹਵਾੜ। ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਖੇ ਥੱਲੇ ਬੜੇ ਸੁਹਣੇ ਚਾਰ ਬਿਸਤਰੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਛੇ ਪਏ ਸਨ।

ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕਵੀ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇੱਥੇ ਚੁਹੇ ਬੜੇ ਹੋਣਗੇ!

ਕਿਆ ਕਾਵਿ-ਉਡਾਰੀ ਏ! ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਤੋਲੀਆ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੜਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਪੁਆਣ ਆ ਗਿਆ, ਤੇ ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਨੌਕਰ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਪਰੋਸੇ ਹੋਏ ਥਾਲ ਰੱਖ ਗਏ।

ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਉਚੇਚ ਸੀ, ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਰਗੀ ਮਿਠਾਸ।

ਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਦਾਲ ਸਬਜ਼ੀ ਹੀ ਏ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਪੱਕਦਾ।

ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਚਾਰ ਗਲਾਸ ਆਏ। ਲਾਚੀਆਂ ਤੇ ਬਦਾਮ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੇਟ ਗਏ, ਤਾਂ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਸਾਡੇ ਮੰਜਿਆਂ ਕੋਲ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਕੋਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਦੇਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੱਭਦਾ ਸੀ ਉਹਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੇ ਸੰਸੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਬੋਝੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਉਹਨੇ ਸਾਡੇ ਕਵੀ ਸਾਥੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ।

ਜਦੋਂ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਪਰ, ਤੁਸੀਂ ਕਲ੍ਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬੇ-ਆਰਾਮ ਰਹੇ ਹੋ- ਤੇ ਅੱਜ ਜਲਸੇ ਦਾ ਥਕੇਵਾਂ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕਰੋ।

ਅਸਾਂ ਬੱਤੀ ਬੁਝਾਈ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਚੁਹਿਆਂ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਲਾਮ ਛਿੜ ਪਈ। ਬੜੇ ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ ਚੁਹੇ।

ਅਸਾਂ ਫੇਰ ਬੱਤੀ ਜਗਾ ਲਈ। ਚੁਹੇ ਕੁਝ ਮੱਠੇ ਪਏ।

ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਚੁਹੇ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਅਸਾਂ ਚੁਹਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬੱਤੀ ਬਾਲ ਕੇ ਹੀ ਸੌਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮੇਰੇ ਤਿੰਨੇ ਸਾਥੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੌ ਗਏ ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਪਾਸੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨੀਂਦਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਕਰਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਆੜੂਤੀ ਦਾ ਕਮਰਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਕੀ ਲੱਭੇਗਾ, ਬਸ ਕੋਈ ਵਹੀ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ

ਅਖਬਾਰ! ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਲੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਇਕ ਕਾਪੀ ਲੱਭੀ, ਬੜੀ ਸੁਹਣੀ ਜਿਲਦ। ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਉੱਤੇ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ਜੋਧਾ ਮੱਲ। ਦੂਜੇ ਸਫ਼ੇ ਉੱਤੇ:

ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਮਿਲਖਾਂ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਬਣਨਾ ਚਾਂਹਦਾ ਹਾਂ।

ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਪੁੰਜੀ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਜਿਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੰਜ ਜਿਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਜਾਈਂ ਬਿਤਾਏ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਤਾਣਾ ਨਾ ਪਏ।

ਮੈਂ ਕਾਪੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਰਕੇ ਫੋਲੇ। ਅਗਲੇ ਵਰਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ਿਅਰ ਸਨ। ਵਾਰਸ ਸੀ, ਗਾਲਿਬ ਸੀ, ਜਿਗਰ ਸੀ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਫੈਜ਼ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਵੀ।

ਇਕ ਸਫ਼ੇ ਉੱਤੇ ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸ਼ਿਅਰ ਸੀ:

ਗੋਰੀ ਸੇਵੇ ਸੇਜ ਪਰ ਮੁਖ ਪਰ ਡਾਰੇ ਕੇਸ,

ਚਲ ਖੁਸ਼ਰੋ ਘਰ ਆਪਨੇ, ਰੈਨ ਭਈ ਸਭ ਦੇਸ!

ਰੈਨ ਭਈ ਸਭ ਦੇਸ- ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਉਸੇ ਆਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ, ਨੀਂਦ-ਪਰੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ।

ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਨਹਾਤੇ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਚਾਹ ਤੇ ਮਠਿਆਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲੈ ਆਇਆ। ਆਪ ਵੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀਣ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਸੱਜਣ ਕੌਣ ਏ? ਇੰਜ ਖਾਤਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਇਹਨੇ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ!

ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਏ। ਵੈਸੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਏ ਨੀਲੀਬਾਰ 'ਚ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਸਨ। ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਏ ਉਸ 'ਚੋਂ ਸੱਠ ਏਕੜ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਲਈ ਰੱਖ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਦੀ ਇਹਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹਦਾ ਆਪਣੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਇੱਟ-ਖੜਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਏਸ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਏ। ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਜਦੋਂ ਦੀ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡੀ ਏ, ਉਦੋਂ ਦੀ ਆੜੂਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਏਥੇ ਪਾ ਲਈ ਸੁ। ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀ ਕਰਾਂਦਾ ਏ, ਤੇ ਇਹ ਏਥੇ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਬੜਾ ਸੁੱਚਾ ਏ- ਤੇ ਕੰਮ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਚੱਲਿਆ ਸੁ। ਕਿਸਾਨ ਇਹਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜਿਨਸ ਲਿਆਂਦੇ ਨੇ।

ਚਾਹ ਮੁਕਾਅ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਸਾਂ ਤਿਆਰ ਹੀ ਹੋਏ ਸਾਂ ਕਿ ਦੋ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹਾਲ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਆ ਗਏ।

ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁਨੀਮ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਝਾਅ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਹਦੀ ਤੋਰ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਸੀ। ਉਪਰੀ ਤੋਰ ਕਰਕੇ ਉਹਦੇ ਬੂਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵੀ ਵਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਦੇ ਵੱਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਹਦੀਆਂ ਸੌਂਝੀਆਂ ਸੌਂਝੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਉੱਭਰੀਆਂ ਉੱਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੰਗੋਲ

ਨੁਹਾਰ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਾਲ, ਖੜੋਤੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਉਹਨੂੰ ਬੜੀ ਠੰਡ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਨਮਸਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਹਰ ਨਮਸਤੇ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਾਂਦਾ: ਇਹ ਏਥੋਂ ਦੇ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨੇ, ਪਰਮਿਟ-ਮਾਰਕਾ ਕਾਂਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਏਥੋਂ ਦੀ ਪਰਜਾ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਨੇ, ਪਰ

ਤ੍ਰਿਖੜਾ ਤਾਲ ਵਲੋਂ... ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਕੰਧਾਂ ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀਆਂ; ਨਿਮਲ ਅਸਮਾਨ ਸੀ, ਤਾਰੇ ਸਨ, ਨੀਲੀਬਾਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਚੰਨ-ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਸੀ, ਨੀਲੀਬਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਗਲੇ ਰੰਗ, ਉਹਦੇ ਸਗਲੇ ਸੁਹਜ, ਉਹਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਵਿਤਾ, ਉਹਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਉਹਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜਾਂ, ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਘੋਲ ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਸਭ ਸੱਧਰਾਂ ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਨਾਚ ਬਣ ਕੇ ਮਚਲ ਪਈਆਂ ਸਨ... ਸ਼ੀਹ ਓ ਸ਼ੀਹ, ਸ਼ੀਹ ਓ

ਸ਼ੀਹ... ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਜਿਵੇਂ ਧਰਮ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਸਰਾਅ ਰਹੀ ਸੀ... ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਰਹੇ; ਸਾਡੇ ਨਾਚ-ਵਿਹੁਣੇ ਜਾਮ ਜਾਮ ਅੰਗ ਏਸ ਝੁੰਮਰ ਦੇ ਨਿੱਘ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਚਿਰ ਪੁਰਾਣਾ ਕੱਕਰ ਪੰਘਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਹੁਣ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਏਥੇ ਬੈਠੇ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਨਾਚ ਵੀ ਗੋੜੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਾਚ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਜਾ ਪਈ। ਉਹ ਵੀ ਨੀਲੀਬਾਰ ਦਾ ਹੀ ਜੰਮ-ਪਲ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਸੌਂਝੀਆਂ ਤੇ ਮੰਗੋਲ ਨੁਹਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਉਤਲੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਾਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੜੋਤੇ। ਸਖ਼ਤ ਬੇ-ਚੈਨੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫੇਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਕੱਤ੍ਰ ਨੇ ਖੜੇ ਕੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਇਕ ਬਾਰੇ ਉਹ ਬੜਾ ਸੰਖੇਪ ਪਰ ਬੜਾ ਚੇਤੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਝੁੰਮਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨੱਚਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਬਾਘ ਮੱਲ ਏ, ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬੜਾ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ। ਇਹਦਾ ਪਿਤਾ ਨੀਲੀਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਆੜੂਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ, ਸਕੱਤ੍ਰ ਨੇ ਹਾਲੀ ਕਿਹਾ ਏ ਸੀ, ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਜੀ, ਉਹ ਅਨੋਖੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ... ਕਿ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਨੇ ਟੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਬੱਸ... ਬੰਦ ਕਰੋ... ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਚੀਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਚੀਕ ਵੀ ਸੀ!

ਦਿੱਤੀ ਏ! ਕਦੇ ਉਹਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਦੂਰੋਂ ਆ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਤੇ ਕਦੇ ਏਥੋਂ ਹੀ ਨੇੜਿਓਂ, ਕੀ ਮੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ? ਕਦੇ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਘਾ ਮੱਲ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਕਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ... ਤੇ ਕਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹੀ।

ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ। ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੁਅੱਜ਼ਿਜ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਪਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਕੋਲੋਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ: ਮੈਂ ਕੌਣ ਸਾਂ? ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੰਜ ਖਾਤਿਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ? ਮੇਰੇ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਾ-ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਸੀ, ਪਰ ਦੇਸਤੋਂ ਇਹ ਸੱਚ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਏਂ। ਏਸ ਜਨਮ ਕੀ ਭਾਵੇਂ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵੀ ਮੈਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਣ ਜਾਵਾਂ, ਇਹ ਦੇਣਾ ਕਦੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਏ, ਮੈਂ ਜਗੀਰਦਾਰ ਪਿਓ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਨੀਲੀਬਾਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਾਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਓਥੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜੰਮਿਆ ਸਾਂ। 1946 ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਦੀ ਗੱਲ ਏ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ। ਸਾਡੀ ਬਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਗ ਪਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੇ ਛੱਡ ਕੇ ਧੌਣਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਪੈਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਪਰ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਠੀ ਸੀ: ਬੀ ਬਿਆਨਾ ਅੱਧੋ ਅੱਧ, ਬੰਨੇ ਉੱਤੇ ਅੱਧੋ ਅੱਧ।

ਨਰਮੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਫੁੱਟੀਆਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਹਊਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਇਹ ਬੜੇ ਸਾਹਿਬ-ਜ਼ੋਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਹਾਲੀ ਸਨ ਤੇ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀਆ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਆਈਆਂ ਟੀਮਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਸਨ- ਸਾਰੇ ਦਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਪਿੜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਾਜਾ ਸੀ, ਇਕ ਢੋਲਕ ਸੀ, ਵਾਇਲਿਨ ਤੇ ਇਕ ਜੋੜੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਘੁੰਗਰੂ ਸਨ, ਕਈਆਂ ਬਹੁ-ਰੰਗੀਆਂ ਪਰਾਚੀਨ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਏ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਛੱਬ ਚਾਦਰ ਕੁੜਤੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੁਨੈਣਾਂ ਤੇ ਫਾਂਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੱਕਰਾਂ ਪਾਈ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਬੜੀ ਜਾਨਦਾਰ, ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ ਚੌੜੀ ਹਿੱਕ ਵਾਲਾ ਗੱਭਰੂ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਨਾ ਮਜਲਸਾਂ ਸੋਹਦੀਆਂ ਨੇ,

ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ।

ਫੇਰ ਨੀਲੀਬਾਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਏਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਟੋਲੇ ਨੇ ਝੁੰਮਰ ਨਾਚ ਨੱਚਿਆ।

ਤੇ ਇਸ ਝੁੰਮਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਨਾਚ ਮਘਦਾ ਗਿਆ, ਢੋਲੀ ਵਜਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ... ਇਸ਼ਕ ਦਾ

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਹਊਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਇਹ ਬੜੇ ਸਾਹਿਬ-ਜ਼ੋਕ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਏ।

ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਹਾਲੀ ਸਨ ਤੇ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀਆ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਆਈਆਂ ਟੀਮਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਸਨ- ਸਾਰੇ ਦਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਪਿੜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਾਜਾ ਸੀ, ਇਕ ਢੋਲਕ ਸੀ, ਵਾਇਲਿਨ ਤੇ ਇਕ ਜੋੜੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਘੁੰਗਰੂ ਸਨ, ਕਈਆਂ ਬਹੁ-ਰੰਗੀਆਂ ਪਰਾਚੀਨ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਏ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਛੱਬ ਚਾਦਰ ਕੁੜਤੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੁਨੈਣਾਂ ਤੇ ਫਾਂਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੱਕਰਾਂ ਪਾਈ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਬੜੀ ਜਾਨਦਾਰ, ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ ਚੌੜੀ ਹਿੱਕ ਵਾਲਾ ਗੱਭਰੂ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਨਾ ਮਜਲਸਾਂ ਸੋਹਦੀਆਂ ਨੇ,

ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ।

ਫੇਰ ਨੀਲੀਬਾਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਏਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਟੋਲੇ ਨੇ ਝੁੰਮਰ ਨਾਚ ਨੱਚਿਆ।

ਤੇ ਇਸ ਝੁੰਮਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਨਾਚ ਮਘਦਾ ਗਿਆ, ਢੋਲੀ ਵਜਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ... ਇਸ਼ਕ ਦਾ

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਹਊਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਇਹ ਬੜੇ ਸਾਹਿਬ-ਜ਼ੋਕ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਏ।

ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਹਾਲੀ ਸਨ ਤੇ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀਆ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਆਈਆਂ ਟੀਮਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਸਨ- ਸਾਰੇ ਦਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਪਿੜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਾਜਾ ਸੀ, ਇਕ ਢੋਲਕ ਸੀ, ਵਾਇਲਿਨ ਤੇ ਇਕ ਜੋੜੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਘੁੰਗਰੂ ਸਨ, ਕਈਆਂ ਬਹੁ-ਰੰਗੀਆਂ ਪਰਾਚੀਨ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਏ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਛੱਬ ਚਾਦਰ ਕੁੜਤੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੁਨੈਣਾਂ ਤੇ ਫਾਂਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੱਕਰਾਂ ਪਾਈ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਬੜੀ ਜਾਨਦਾਰ, ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ ਚੌੜੀ ਹਿੱਕ ਵਾਲਾ ਗੱਭਰੂ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਨਾ ਮਜਲਸਾਂ ਸੋਹਦੀਆਂ ਨੇ,

ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ।

ਫੇਰ ਨੀਲੀਬਾਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਏਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਟੋਲੇ ਨੇ ਝੁੰਮਰ ਨਾਚ ਨੱਚਿਆ।

ਤੇ ਇਸ ਝੁੰਮਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਨਾਚ ਮਘਦਾ ਗਿਆ, ਢੋਲੀ ਵਜਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ... ਇਸ਼ਕ ਦਾ

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਹਊਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਇਹ ਬੜੇ ਸਾਹਿਬ-ਜ਼ੋਕ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਏ।

ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਹਾਲੀ ਸਨ ਤੇ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀਆ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਆਈਆਂ ਟੀਮਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਸਨ- ਸਾਰੇ ਦਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਪਿੜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਾਜਾ ਸੀ, ਇਕ ਢੋਲਕ ਸੀ, ਵਾਇਲਿਨ ਤੇ ਇਕ ਜੋੜੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਘੁੰਗਰੂ ਸਨ, ਕਈਆਂ ਬਹੁ-ਰੰਗੀਆਂ ਪਰਾਚੀਨ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਏ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਛੱਬ ਚਾਦਰ ਕੁੜਤੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੁਨੈਣਾਂ ਤੇ ਫਾਂਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੱਕਰਾਂ ਪਾਈ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਬੜੀ ਜਾਨਦਾਰ, ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ ਚੌੜੀ ਹਿੱਕ ਵਾਲਾ ਗੱਭਰੂ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਨਾ ਮਜਲਸਾਂ ਸੋਹਦੀਆਂ ਨੇ,

ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਜੇਡ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ।

ਫੇਰ ਨੀਲੀਬਾਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਏਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਟੋਲੇ ਨੇ ਝੁੰਮਰ ਨਾਚ ਨੱਚਿਆ।

ਤੇ ਇਸ ਝੁੰਮਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨਫ਼੍ਰੰਸ-ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

</

ਮੇਰੀ ਕਲਮ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਣ ਸੌ ਸਾਰੰਗੀਆਂ

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਣ ਸੌ ਸਾਰੰਗੀਆਂ
ਐਸੀਆਂ ਨੀਂਦਾਂ ਤੋਂ ਮੌਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ

ਤੇਰੇ ਉਚੇ ਦਰ 'ਤੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ
ਤੇਰੀਆਂ ਬੈਰਾਂ ਹੀ ਰਾਤੀਂ ਮੰਗੀਆਂ

ਲੰਘੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਟਣਾਂ
ਰਾਤ ਫਿਰ ਸੀਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਲੰਘੀਆਂ

ਕੋਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਵੇ ਪਹਿਰਨ ਲੈ ਗਿਆ
ਕਰ ਗਿਆ ਸਾਖਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗ ਮੁਨੰਗੀਆਂ

ਰਾਤ ਉਹਨਾਂ ਮੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਗਿਆ
ਜੋ ਕਦੇ ਆਪੇ ਸੀ ਕੰਧੀ ਟੰਗੀਆਂ

ਰਾਤ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਸੀ ਗਜ਼ਲ
ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸੀ ਸੂਰਜ-ਰੰਗੀਆਂ

ਵਸਦੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤਾਂ
ਮੂਰਤਾਂ ਤੂੰ ਹੋਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਟੰਗੀਆਂ

ਚੁੱਪ ਦਾ ਰੁੱਖ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਨਹੀਂ - ਚੁੱਪ ਦੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਤੋਂ
ਮੈਂ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ
ਇਹ ਤਾਂ ਜੋ ਰੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਝੜੇ ਸੀ
ਮੈਂ ਉਹੀ ਅੱਖਰ ਚੁਣੇ ਹਨ

ਨਹੀਂ - ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ
ਇਹ ਤਾਂ ਜੋ ਲਹੂ ਵਿਚ ਬੋਲੇ ਸੀ
ਮੈਂ ਉਹੀ ਅੱਖਰ ਸੁਣੇ ਹਨ

ਇਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲੀਕ ਸੀ
ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਲੰਘੀ ਸੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਉਸੇ ਦੇ ਟੋਟੇ
ਮੈਂ ਪੋਟਿਆਂ ਤੇ ਗਿਣੇ ਹਨ

ਤੇ ਚੰਨ ਨੇ ਚਰਖੇ ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ
ਬੱਦਲ ਦੀ ਕਪਾਹ ਕੱਤੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਉਹੀ ਧਾਰੇ ਨੇ

ਮੈਂ ਖੰਡੀ ਤੇ ਉਣੇ ਹਨ

ਨਹੀਂ - ਚੁੱਪ ਦੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਤੋਂ
ਮੈਂ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ
ਇਹ ਤਾਂ ਜੋ ਰੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਝੜੇ ਸੀ
ਮੈਂ ਉਹੀ ਅੱਖਰ ਚੁਣੇ ਹਨ

ਕਵਿਤਾ

ਅਦੀਬ ਰਵੀ

ਤੇਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਨੀਵਾਂ ਕਹਿਣਾ ਏ
ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਤੱਕਦੇ ਰਹਿਣਾ ਏ
ਤੂੰ ਤੱਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਰਨੀ ਨੂੰ
ਅੰਵੇਂ ਨਾ ਹੋਕੇ ਭਰਿਆ ਕਰ

ਤੇਨੂੰ ਦਿਨੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇਵਣਗੇ
ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ ਖੋਲਵਣਗੇ,
ਤੇਨੂੰ ਬੰਦਿਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੇ
ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਮਰਦ ਹੀ ਹੋਵਣਗੇ,
ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖ
ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ

ਤੇਰੀ ਪਰਤ ਫਰੋਲੀ ਜਾਵੇਗੀ
ਤੇਨੂੰ ਪੁੱਛਣਗੇ ਤੇਰੇ 'ਚ ਖਾਸ ਕੀ ਏ,
ਤੂੰ ਇਸ਼ਕ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜੇ
ਤੇਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਆਸ਼ਕੀ ਏ,
ਤੂੰ ਆਪਣੀ 'ਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖੀ

ਅੰਵੇਂ ਨਾ ਦਬਕਾ ਜਰਿਆ ਕਰ,
ਤੂੰ ਔਰਤ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਧਰਤੀ 'ਤੇ...
ਅੰਵੇਂ ਨਾ ਬਹੁਤਾ ਡਰਿਆ ਕਰ।

ਤੇਰੇ ਦਾਗ਼ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ
ਵੇਖ-ਵੇਖ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਵਣਗੇ,
ਇਹ ਬੇਅਕਲੇ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੇ
ਬਸ ਆਪਣੀ ਹਵਾਸ ਮਿਟਾਵਣਗੇ,
ਤੂੰ ਖੜੀ ਬਰੋਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰ
ਅੰਵੇਂ ਨਾ ਆਪਾ ਹਰਿਆ ਕਰ,

ਤੇਰੇ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ
ਇਹ ਕੀ ਜਾਣਨ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
ਇੱਕ ਔਰਤ ਪੂਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ
ਇਹ ਕੀ ਜਾਣਨ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ,
ਨਾ ਘਰ ਦੇ ਕੋਨੇ ਬੈਠਿਆ ਕਰ,
ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਿਆ ਕਰ,
ਤੂੰ ਔਰਤ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਧਰਤੀ 'ਤੇ...
ਅੰਵੇਂ ਨਾ ਬਹੁਤਾ ਡਰਿਆ ਕਰ।

ਜ਼ਖਮ

(ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ)
ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ

ਸੁਣਿਉਂ ਵੇ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲਿਉ
ਸੁਣਿਉਂ ਵੇ ਅਕਲਾਂ ਵਾਲਿਉ
ਸੁਣਿਉਂ ਵੇ ਹੁਨਰਾਂ ਵਾਲਿਉ
ਹੈ ਅੱਖ ਚੁੱਭੀ ਅਮਨ ਦੀ
ਆਇਉ ਵੇ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਿਉ
ਇੱਕ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮ 'ਤੇ
ਸਾਂਝਾਂ ਦਾ ਲੋਗੜ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ
ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਬੋਹਰ ਪੀੜ ਕੇ
ਦੁੱਧਾਂ ਦਾ ਛੱਟਾ ਮਾਰਿਉ

ਵਿਹੜੇ ਅਸਾਡੀ ਧਰਤ ਦੇ
ਤਾਰੀਖ਼ ਟੂਣਾ ਕਰ ਗਈ
ਸੇਹੇ ਦਾ ਤੱਕਲਾ ਗੱਡ ਕੇ
ਸਾਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵੱਢ ਕੇ
ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਚੋਲ ਡੋਹਲ ਕੇ
ਨਫਰਤ ਦੀ ਮੋਲੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ
ਲਹੂਆਂ ਦੀ ਗਾਗਰ ਧਰ ਗਈ
ਓ ਸਾਬੀਓ, ਓ ਬੇਲੀਓ
ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਜਿਊਂਦੀ ਮਰ ਗਈ।

ਇਖ਼ਲਾਕ ਦੀ ਅੱਡੀ 'ਤੇ ਮੁੜ
ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬਿਸੀਅਰ ਲੜ ਗਿਆ
ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਬਾਬ ਨੂੰ
ਮੁੜ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ
ਸੱਦਿਓ ਵੇ ਕੋਈ ਮਾਂਦਰੀ

ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦੰਦਲ ਪੈ ਗਈ
ਸੱਦਿਓ ਵੇ ਕੋਈ ਜੋਗੀਆ
ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਗਸ਼ ਹੈ ਪੈ ਗਈ
ਸੁੱਖੇ ਵੇ ਰੋਟ ਪੀਰ ਦੇ
ਪਿੱਪਲਾਂ ਨੂੰ ਤੰਦਾਂ ਕੱਚੀਆਂ
ਆਉ ਵੇ ਇਸ ਬਾਰੂਦ ਦੀ
ਵਰਮੀ ਤੇ ਪਾਈਏ ਲੱਸੀਆਂ
ਓ ਦੋਸਤੋਂ, ਓ ਮਹਿਰਮੋ
ਕਾਹਨੂੰ ਇਹ ਅੱਗਾਂ ਮੱਚੀਆਂ

ਹਾੜਾ ਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲਿਓ
ਹਾੜਾ ਜੇ ਕੌਮਾਂ ਵਾਲਿਓ
ਓ ਐਟਮਾਂ ਦਿਉ ਤਾਜ਼ਰੋ
ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਉ
ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਾ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰ
ਲਹੂਆਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚਾੜ੍ਹਿਉ
ਹੈ ਅੱਖ ਚੁੱਭੀ ਅਮਨ ਦੀ
ਆਇਉ ਵੇ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਿਉ
ਹਾੜਾ ਜੇ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲਿਉ
ਹਾੜਾ ਜੇ ਅਕਲਾਂ ਵਾਲਿਉ
ਹਾੜਾ ਜੇ ਹੁਨਰਾਂ ਵਾਲਿਉ

ਉਡੀਕੇ ਰੋਜ਼ ਇਹ ਧਰਤੀ ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਕੋਈ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਉਡੀਕੇ ਰੋਜ਼ ਇਹ ਧਰਤੀ ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਕੋਈ
ਗੁਆਚੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਭਾਲਦਾ ਹੈ ਬੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ

ਮੇਰੀ ਮਿੱਟੀ 'ਚੋਂ ਵੀ ਦੀਵੇ ਜਗੇ ਤੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਲੋਕੋ
ਕਿਵੇਂ ਆਖਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੌਣਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਕੋਈ

ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਆਂ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਜਗ ਜਗ ਬੁਝ ਗਈ ਹੋਵਾਂ
ਇਓਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੀ ਅੱਜ ਬੇਬਖ਼ਰ ਕੋਈ

ਸਮਾਂ ਬੇਝੋਡ਼ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਹਵਾ ਬੇਝਿਜਕ ਵਗਦੀ ਹੈ
ਖ਼ਲਾ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਝੂਮਦੀ ਮੇਰੀ ਲਗਰ ਕੋਈ

ਨਹੀਂ ਇਤਬਾਰ ਜੇ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ
ਕਿਵੇਂ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚੀਰੇ ਤੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਜਿਗਰ ਕੋਈ

ਮੇਰੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਸਿਤਾਰਾ ਜਗਮਗਾ ਉੱਠਿਆ
ਕਿ ਆਖ਼ਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਇਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹਮਸਫ਼ਰ ਕੋਈ

ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਤਰ ਦਾ ਫੰਬਾ ਲਾਈਏ

ਐਸ ਐਸ ਮੀਸ਼ਾ

ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਤਰ ਦਾ ਫੰਬਾ ਲਾਈਏ।
ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਏਦਾਂ ਹੀ ਕਮਰਾ ਮਹਿਕਾਈਏ।
ਕੈਸੇ ਸ਼ੀਸ਼-ਮਹੱਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਕੈਦ ਅਸਾਨੂੰ,
ਅਕਸ ਪਕੜਦੇ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਮੱਥੇ ਭਨਵਾਈਏ।
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ ਹਾਲ ਤਕਾਲੀਂ ਹਾਰੇ ਹੁੰਦੇ,
ਬੱਕੇ ਟੁੱਟੇ ਜਿਸਮ ਘਸੀਟ ਘਰੀਂ ਲੈ ਜਾਈਏ।
ਰਾਹ ਦੀ ਰੋਣਕ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਕੇ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਹਾਂ,
ਘਰੋਂ ਤੁਰੇ ਸੀ ਬੰਨ ਕੇ ਕਿਸ ਮੰਜ਼ਲ ਦੇ ਦਾਈਏ।
ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਚੁੱਭਣ ਤੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ,
ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਸੁਣੀਏ ਮੁਸਕਾਈਏ।
ਵਕਤ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਨਾ ਵਿਛੀਏ ਸੜਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ,
ਗੜ੍ਹਕਦਿਆਂ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਛਾਈਏ।

ਚੰਦ ਦਾ ਚਾਅ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁੰਦਰਾ
ਕਵੈਂਟਰੀ ਯੂ ਕੇ

ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸਰੋ ਨੇ ਵੀ ਚੰਦ ਨਵਾਂ,
ਚੰਦਰਯਾਨ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ, ਚੱਲਦਾ ਰਵਾਂ ਰਵਾਂ।

ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਧਮੱਚੜ, ਕਾਫੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ,
ਕਈਆਂ ਸਿਰ ਫੜ ਕੀਤੇ, ਜ਼ਰਬਾਂ, ਘਟਾਓ, ਜਮ੍ਹਾਂ।

ਜੱਕੇ ਤੱਕੀ ਵਿੱਚ ਕਈ, ਫੋਕੇ ਫਾਇਰ ਵੀ ਹੋਏ,
ਤਰੀਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਕਈ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਪਿਛਾਂਹ।

ਘਿਸਰਦਾ ਘਿਸਰਦਾ ਇਸਰੋ, ਆਖ਼ਰ ਜਿੱਤ ਗਿਆ,
ਪੈਰ ਜਮਾਏ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਾ ਨਾ।

ਸੁਭ ਹਨੂਮਾਨ ਚਾਲੀਸਾ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਈਆਂ ਨੇ,
ਤਾਹੀਓਂ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਦਾ, ਲੰਗਿਆ ਵਕਤ ਇੰਨਾ।

ਟੱਲ ਖੜਕੇ ਹਰ ਪਾਸੇ, ਮੰਦਰਾਂ, ਧਾਮਾਂ ਦੇ,
ਬੋਲੇ ਕਈ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਜਵਾਂ।

ਬਾਬੇ, ਕਈ ਨਜ਼ੂਮੀ, ਬਾਪੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ,
ਕਹਿਣ ਸਾਡੇ ਜਾਦੂ ਨੇ, ਕੀਤੇ ਸਭ ਹੈਰਾਂ।

ਕਾਮਯਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ, ਝੰਡੀ ਪੱਟ ਬਣਦਾ,
ਹਾਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਰਾਂਹ ਪਰਾਂਹ।

ਉਂਗਲੀਆਂ ਕਈ ਚਿੱਥ ਗਏ, ਪਾ ਕੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਿੱਚ,
ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਗੰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਚੀਨਣਿਆਂ।

ਡੇਢ ਅਰਬ ਭਾਰਤੀ, ਵਜਾਵਣ ਕੱਛਾਂ ਹੁਣ,
ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਮੈਂ, ਚੰਦ 'ਤੇ ਜਾ ਪੈਰ ਧਰਾਂ।

ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਚੱਕੀ ਪੀਂਹਦਾ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਵੀ,
ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਉਣਾ, ਚਾਹੁੰਦਾ ਚੰਦਰਮਾ।

ਧਰਤੀ ਸਾਡੀ ਗਰੀਬੀ, ਦੂਰ ਤਾਂ ਕਰ ਨਾ ਸਕੀ,
ਚੰਦ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਫੇਰ ਕਰਾਂ।

ਦੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਹੁਣ,
ਕਿੰਝ ਗੁਜ਼ਰੇਗਾ ਚੰਦ 'ਤੇ, ਵਰਤਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ।

ਚੰਦਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਵਰਤ 'ਤੇ, ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ,
ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ, ਅੱਖਾ ਵਕਤ ਘਣਾ।

ਪੁੱਤ ਜੱਗ ਗੁਆਇਆ

ਗੌਰਵ ਧੀਮਾਨ

ਹੀਰਾ ਸੀ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਮਾਂ ਰਹੀ ਬੋਲਦੀ,
ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਨਸ਼ੇ ਵੱਲ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਟੋਲਦੀ।
ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜੱਗ ਹੋਣ ਦੀ,
ਮੁੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਪੁੱਤ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ।

ਥਾਂ ਨਾ ਦੱਸੀ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਰੋਜ਼ ਸੀ,
ਆਪ ਤੰਗ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਤੜਫਾਉਂਦਾਉਹ ਸੀ।
ਰੰਗ ਤੋਂ ਬੇਰੰਗ ਹੋਇਆ ਕੀ ਪੱਛ ਸੀ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਪੁੱਤ ਬੋਹ ਲਿਆ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਤਾਹਨੇ ਮਾਰ ਦੁਨੀਆ ਖੱਡੇ ਭੋਰਦੀ,
ਲੱਤ ਫਸਾ ਆਪਣਿਆ ਦੀ ਨਸਲ ਰੋਲਦੀ।
ਪੁੱਤ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਦਰਿਆ ਹੋਰ ਵੀ,
ਗਿਆ ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਰੋਲਤੀ।

ਰਹਿੰਦਾ ਪੁੱਤ ਘਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਛੋੜ ਸੀ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਦਲਦਲ ਨਾ ਗੋਰ ਸੀ।
ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮਾਂ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਸੌਣ ਸੀ,
ਮਾਂ ਪੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਪੁੱਤ ਲੱਗਾ ਬੋਝ ਸੀ।

ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਮਾਂ ਬਿਨ ਪੁੱਤ ਲੋਚਦੀ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨਾ ਨਸ਼ਾ ਹੀ ਘੋਲਦੀ।
ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਪੁੱਤ ਗਏ 'ਤੇ ਗੋਲਦੀ,
ਮੁੜ ਗੋਰਵ ਹੱਥ ਕਲਮ ਸੱਚ 'ਤੇ ਡੋਲਦੀ।

ਸਾਜਿਸ਼ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ

ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਗਦੀ ਹੈ?

ਅੱਜ ਕੱਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਯਾਰੀ 2 ਫਿਲਮ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗਾਤਰੇ ਵਾਲੀ ਕਿਰਪਾਨ ਪਾ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਗਾਤਰੇ ਵਾਲੀ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਖੁਖਰੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਅਤੇ ਖੁਖਰੀ ਵਿਚਾਲੇ ਅੰਤਰ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਖੁਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗਾਤਰੇ ਵਾਲੀ ਕਿਰਪਾਨ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਗਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਮਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੱਟੇ ਗਏ। 'ਯਾਰੀ 2' ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ', 'ਸਨ ਆਫ ਸਰਦਾਰ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਵਾਦਮਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੰਨੀ ਦਿਉਲ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਗਦਰ 2' ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ ਉਪਰ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਯੂ ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਾਏ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦਾ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਹੈ ਵੀ ਸਹੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਮਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਭੁਲੇਖੇ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਪਾਏ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਕਸਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟ ਦੇਣ ਦਾ ਢਕਵੰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਮਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਯੂ ਟਿਊਬ ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਸਾਜਿਸ਼ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵੱਲੋਂ

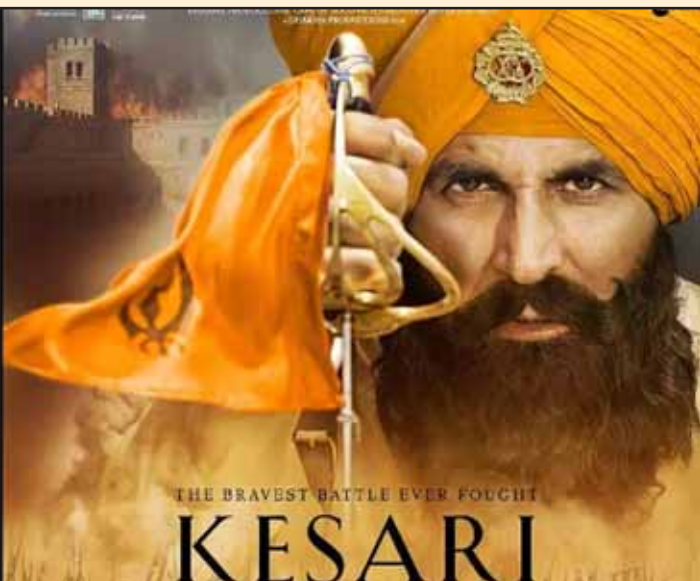

ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵਾ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਣਜਾਣ ਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਚੰਗੇ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਫਿਲਮਾਂ

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਡਰ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸੰਨੀ ਦਿਉਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਸ਼ੇ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ ਮਸਤਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ ਵਿੱਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਵੀਂ ਖੇਤ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਖੇਡ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਦਾ ਬਿਓਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਹੇਅਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ 'ਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸੌਗਾਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੀਤ ਹੇਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ 'ਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕੋਚਾਂ ਲਈ ਐਵਾਰਡ ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ 'ਚ ਖੇਡ ਨਰਸਰੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤਿਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੈਂਟਰ ਬਣਨਗੇ। ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਿਓਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦ੍ਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਐਵਾਰਡੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਇਸ ਚਾਂਸਲਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਜੇ. ਐੱਸ. ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਖੇਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
ਪਿੰਡ ਸੈਂਟਰ

ਸਾਰੇ ਉਮਰ ਵਰਗਾਂ ਤੇ ਫਿਜ਼ੀਕਲ
ਫਿਟਨੈੱਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪਿੰਡ
ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਖੇਡ

- * ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗੀ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ
- * ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਸੂਬਾ ?

ਮੈਦਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਦੀ 25 ਫੀਸਦੀ ਵਨ ਟਾਈਮ ਮੈਚਿੰਗ ਗਰਾਂਟ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿੰਡ) ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਢਾਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੇ ਦੇ ਮੀਟਰ ਜੌਗਿੰਗ/ਵਾਕਿੰਗ ਟਰੈਕ ਲਈ ਵਨ ਟਾਈਮ ਮੈਚਿੰਗ ਗਰਾਂਟ 40,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪਰਖਣ ਲਈ ਬੈਟਰੀ ਟੈਸਟ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਲੱਸਟਰ ਸੈਂਟਰ

ਬਿਹਤਰ ਕੋਚਿੰਗ, ਖੇਡ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਰਿਫਰੇਸ਼ਮੈਂਟ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲੱਬਸਟਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ 1000 ਖੇਡ ਨਰਸਰੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 6-17 ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ 60,000 ਬੱਚੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 4-5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਸਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੁੱਲ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਜਟ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ
ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ
ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 200 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਪੋਰਟਸ
ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੇਡ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਿਆ
ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5000
ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ
250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਜਟ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ
ਸਟੇਟ ਲੈਵਲ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੇ

ਰਨ। ਜਲੰਧਰ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੋਹਾਲੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੱਧਰੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ 2017 ਕੋਚਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 309 ਕੋਚ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ 2360 ਕੋਚਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ 35 ਗਰੇਡਸ਼ਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਗਰੇਡਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਓਲੰਪਿਕ, ਏਸ਼ਿਆਈ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਵੀ ਗਰੇਡਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਗਰੇਡਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਆਨਲਾਈਨ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਚਾਂ ਤੇ ਪੀ.ਟੀ.ਆਈਜ਼ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ 30 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮਾਹਿਰ ਕੋਚ ਨਿਗਰਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਾਸਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਡਾਟਾ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੈਂਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ, ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਤੇ ਖੇਡ ਲੀਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਯੂ ਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆਲਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼

ਅੱਜ ਦਾ ਯੁੱਗ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਅਭਿਯਾਗਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਹਰ ਥਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਨ ਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਲਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ

ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਤਰੇਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਖਿਡਾਰੀ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਡਣਾ ਹੈ - ਸਿਰਫ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਖੇਡ ਦੀ ਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਾਇਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਲਸ ਨਹੀਂ ਘੇਰਦਾ। ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ। ਅਸੀਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚਰਿਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਚੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਫਾਇਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਹਾਰ ਕੇ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰਨਾ, ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਆਦਿ।

ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਚੱਲਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਵਿੱਦਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਕਾਇਰ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਆਲਸੀ ਅਤੇ ਕਾਇਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੋਨਾ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜ਼ਕੱਲ੍ਹ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲੋਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਵਿਹਲਾ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿ ਸਕੇ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 31 'ਤੇ)

‘ਇੱਕ ਦੇਸ਼-ਇੱਕ ਚੋਣ’

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਾ ਸਮਝੋ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮਾੜਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਜਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ। 2024 ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਛੋਟਾ ਨਾ ਗਿਣੋ, ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਢਾਹ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਬੇਆਰਾਮ ਤੇ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਡਰ ਜਾਇਜ਼ ਵੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਈ 2014 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 57 ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, 29 ਚੋਣਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ 28 ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਤੋੜ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮੁਕਾਮ ਨਹੀਂ। ਇਕੱਲਾ ਚਿਹਰਾ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੰਡਾ ਹਰ ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਵੀ ਚੱਲ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਏਗਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਹੀ’। ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗਠਜੋੜ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੁਹਬਤ ਕੀ ਦੁਕਾਨ’ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਡਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਹਰ ਵਾਰ ਹਿੰਦੂਤਵ, ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ, ਉਥੇ ਵੀ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਖੜੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸੂਖੀ ਨੇ? ਨਫਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ? ਉਸਦੀ ਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ? ਤੇ ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪੈਂਤੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਵੀ ਇਕੱਠ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੇਖਿਆ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭਲੀਭਾਂਤੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇੱਕ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜੇ ਕੈਪਟਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੋ ਸਵਾਲ ਹਨ ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਗੁਲਦਸਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ, ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਈ ਏਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੀਡਰ ਹਨ, ਦੋ ਰਾਇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ, ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਖ਼ਾਸ ਚੁੱਕੇ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ

ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਵੀ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਖ਼ੈਰ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ ਇੰਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦੌਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ‘ਗੋਤਕਨਾਲਾ’ ਬਣਾਉ ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ

ਖੱਟਿਆ ਕੀ? ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ਜਾਂ ਲਫਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਬੈਂਡ ਵੈਲਿਊ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਤਨਜ਼ ਕਸੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਨੋਟਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਚਰਚਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਜੋਰਾਂ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ।

ਨਫਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ

ਖਾਸ ਚੁੱਕੇ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਵੀ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਖ਼ੈਰ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ ਇੰਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦੌਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ‘ਗੋਤਕਨਾਲਾ’ ਬਣਾਉ ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਸੁੱਕ ਸਕਦੇ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵੱਲ ਸ਼ਿਫਟ, ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਚਾਈ ਵਰਗੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਜਾਂ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪੰਪ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਟਰ ਪੰਪਿੰਗ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਭੌਤਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ - ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੂਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦਕ ਛੋਟੇ ਪਲਾਟਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਆਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਟਿਕਾਊ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਾ. ਜੈਨ ਉਹਨਾਂ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੈਟੇਲਾਈਟ-ਮਾਊਂਟਡ ਸੈਂਸਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡੇਟਾ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ

ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਵੇਰੀਏਬਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੀਡਬੈਕ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਫੀਡਬੈਕ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਗਲੋਬਲ ਕਲਾਈਮੇਟ ਮਾਡਲਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਤਹ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਟਿਲ ਮਾਡਲਿੰਗ ਫਰੇਮਵਰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਅਸਲ-ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਪਸ਼ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧੀ ਹੋਈ ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਭਾਵੀ ਈਏਟੋਸਪੀਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ.ਈ.ਟੀ.) ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਵਧਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਨਿਕਾਸੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਫਸਲੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਇਸ ਵਧੀ ਹੋਈ ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਲ ਘਰ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰਪੂਰ ਖੇਤੀ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘਟਣ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲੰਬੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਾਈਟਾਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਗੀਡਿੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਡੇਟਾਬੇਸ ਬਣਾਇਆ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤ ਅਤੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਰ ਜਲ ਘਰਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪੰਜ ਉਪਾਅ

ਜਲ ਘਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸੁੰਗੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਂਚ

ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਖਤਰਨਾਕ ਦਰ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਓਵਰਪੰਪ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂ.ਐੱਸ. ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਲ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਡੇਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾਏ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖ਼ਤਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲੋਂ ਭੈੜਾ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਟਾਈਮਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ 45 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੇ 1980 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਕੜਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਿਰਾਵਟ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ 10 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਸਾਈਟਾਂ ਰਿਕਾਰਡ-ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਸੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ

ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕੁਆਇਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਓਵਰਪੰਪਿੰਗ ਨੇ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਾਰਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਲੰਡਨ ਦੇ ਹੇਜ਼ ਵਿਖੇ 9ਵੀਂ ਯੂ.ਕੇ. ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ

ਤਿੰਨ ਗੱਗਿਆਂ - ਗੁਰਮੁਖੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗਤਕਾ - ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਗਿਆਂ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਐਮ.ਪੀ., ਐਮ.ਐਲਏ ਡਾ. ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੰਜਲ ਟਰੱਸਟੀ, ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇਕਾ ਮੇਰੀਪੁਰੀਆ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਸੇਫਟੇਕ ਸਲਿਊਸ਼ਨਜ਼, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਆਪ ਆਗੂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਲਾਪੁਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਤਾਰਾ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਬਿੱਲਾ ਗਿੱਲ ਦੀਨੋਵਾਲੀਆ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਭਾਈ ਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਰਾਜੂ ਸੰਸਾਰਪੁਰੀ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਪੁਆਰ, ਕੌਂਸਲਰ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ, ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਡਾ: ਤਾਰਾ

ਸਿੰਘ ਆਲਮ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਸਲੋਹ ਆਦਿ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਦਸ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਗਤਕਾ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਇਰਥ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਫੂਲਵਿਚ, ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਸਾਊਥਾਲ, ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਸਾਊਥਾਲ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਲੇਟਨ, ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਕੋਵੇਂਟਰੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਸਾਊਥਪਟਨ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਗ੍ਰੇਵਜੈਡ ਅਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਫੂਲਵਰਹੈਪਟਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਗਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਕਾਆਊਟ ਵਿਧੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਅੰਡਰ-14 ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਟੀਮ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਡਰ-18 ਟੀਮ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਨੇ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਏਰੀਥ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਜਦਕਿ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਲੇਟਨ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ-14 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਰਗ ਲਈ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ ਦੀਆਂ ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਰਜਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਅੰਡਰ-18 ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਕੋਵੇਂਟਰੀ ਦੀ ਦਇਆ ਕੌਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਜਦਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ ਦੀ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਦੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਜਦਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਡਰਬੀ ਦੀ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਰਹੀ।

ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ

ਕਿਸਾਨ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਝੋਨੇ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੱਛੜ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰਕਬਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ 31.76 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ 'ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ

ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੱਠਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀਹ ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 2200 ਭੱਠਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਤ ਲੱਖ ਟਨ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੁੱਲ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਲਾ ਸਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਿੰਨੀ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ।

ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ

ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਣ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ 4 ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਧਾਰਾ 66-ਏ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕਲੱਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਵੱਲੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਭੇਜ ਕੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸਭ ਰਹੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜਨਗੇ। ਕਲੱਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 10 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਭੰਗ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ 25 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਿਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ

ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਮ ਟਾਈਮ ਸ਼ੋਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਘਟਨਾ ਪਿਛੇ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੂਜੇ ਵੱਡੇ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੰਮਾਂ, ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਂਦਲੀ ਦਾ ਜੋ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਸਾਲ ਆਈ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਰੂਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਖ਼ੁਲਾਸੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਗਈ ਤੇ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣੀ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਭੂਤ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਜੋ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਡਾਨੀ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਭਗਤ ਜਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ-ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਕਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਅਲਟ ਨਿਊਜ਼ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ੁਬੈਰ ਨੂੰ। ਇਸ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹੰਗਾਮੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੰਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਵਾਂ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ-ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2014 ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ

ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵੱਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬੜੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਰ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਜੀ-20 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲੁੱਟ ਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਭਵਿੱਖੀ ਰਾਹ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ।

ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਮਾਇਆ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਧਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ 10 ਸਾਂਸਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣਨੇ। ਇਹ ਗੱਲ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਕੱਲਿਆਂ 403 ਸੀਟਾਂ ਲੜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਇੱਕ ਪਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਬਸਪਾ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 206 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਮ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਯੂ ਪੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਅੱਜ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 'ਐਨ ਡੀ ਏ' ਬਰਾਬਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਨੇ ਜੇਕਰ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਰਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਤੇ ਈ ਡੀ ਦਾ ਡੰਡਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਰਜੀਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਬੋਲੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹੋ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਇਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ 'ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸੌਦਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਬਿਆਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖੁਦ ਚਲ ਕੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੇ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਚੋਣ'

ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਸਦ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ 2018 ਤੇ ਫਿਰ 2023 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਥਿਰਤਾ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਚੋਣ' ਦਾ ਜੋ ਨੋਰੇਟਿਵ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ

ਉੱਤੇ ਮੁਮਕਿਨ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁਮਕਿਨ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹਨ। ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ? ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਮੇਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ? ਚੀਮਾ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦਸਣ ਕੀ ਇਹ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਾਰਡ, ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਵੋ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਚੋਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੀ ਉਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ? ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਯੋਗ ਸਿਆਸੀ

ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੀ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਵੇ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੈਣ ਲਈ ਦੁਹਰੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਵੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਮਨ-ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾਵੇ। ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 78, 79 ਅਤੇ 80 ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ਼ੇਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਲੰਮੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਉਲੀਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਾ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਗੋਲੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਆਰਥਕ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਸ਼ਾਈ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉੱਪਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਇਸੇ ਭਵਿੱਖ-ਨਕਸ਼ੇ ਨਾਲ ਲੜੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ

ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ। ਜੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਚੀ-ਖੁਚੀ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਖਿਸਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਮੱਸਿਆ ਕੇਵਲ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਝਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਕੁੱਲ 14 'ਚੋਂ 5 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਤੇ 9 ਸੀਟਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 2019 ਵਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਚਾਰ ਖੱਬੇਪੱਖੀ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਤਭੇਦ ਜਨਤਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇ?

ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਚੀਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਅਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਵੀ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਘਟੀ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਅੰਕੜੇ ਜੁਟਾਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਸਪਾਂਸਰਡ' ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਅੰਕੜੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੱਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 'ਮੇਰੀ ਮਿੱਟੀ-ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼' ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਇਕ ਮੁੱਠੀ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੈਲਫੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਸੈਲਫੀ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਤਿਰੰਗਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਸਰ ਅੱਧੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ 'ਤੇ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਉਂਜ਼ ਮਿਲੇ ਭਾਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਹਿੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਲੀਡ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ

ਇਹ ਘੁਟਾਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੋਬੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕਰਕੇ ਅਡਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਅਡਾਨੀ ਉੱਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਣਸੁਣਿਆ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਠਾਉਣ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰੀ ਤੱਕ ਗੁਆਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਮੁੰਬਈ ਮੀਟਿੰਗ ਮੌਕੇ ਵੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ

ਕਿ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਆਈ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਜੇ ਪੀ ਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ? ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸ ਦਾ? ਇਸ ਸਾਰੇ ਗੌਰਖਪੰਦੇ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਮਾਈਂਡ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਭਰਾ ਵਿਨੋਦ ਅਡਾਨੀ ਹੈ। ਸੋਬੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਚੈਨਲ ਐੱਨ ਡੀ ਟੀ ਵੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਧੋਖਾਦੇਹੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਤੇ ਈ ਡੀ ਵਰਗੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ?

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੰਗਾਂ

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪੰਦੇ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤਾ ਮਾਨਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਬਦਲਾਓ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਘੱਟ ਹੀ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਤਾਨਾ ਬਾਣਾ ਏਨਾ ਜਿਆਦਾ ਉਲਝ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਰੀਕ ਦੀ ਮੱਝ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੰਧ ਖੁਦ ਹੀ ਡੇਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਕੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇਖ ਕੇ ਸੜਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਕੇ ਸੰਬੰਧੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਮੁਹਬਤ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਆਪਸੀ ਏਕੇ ਦੀ ਘਾਟ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਲੋਕ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਚਾਹੇ ਅਜਿਹਾ ਉਹ ਲੋਕਦਿਖਾਵੇ ਵਜੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਬਿਲਡਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨੇ ਹੀ ਕੋਠੀਆਂ ਮਕਾਨ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਕੋਠੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜਮਾਂ ਪੂੰਜੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਫਿਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਭਰਨ ਜੋਗੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਛਾਪੇ ਜਾਣਗੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਹਿਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਤਤਕਰੇ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਚੂਸਲੇਵੜ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਫਾਰਮ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਛਾਪੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ

ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਬਾਘਾ ਮੱਲ ਦੀ ਜੱਫੀ ਵਿੱਚੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਵਾਪਸ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਪਰਤਿਆ, ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖੜੋਤੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ, ਤੇ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਨਾਲ ਸੌੜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕੁਝ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੱਕ ਕੇ ਅਚੇਤ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨੇ ਏਨਾ ਸੁਹੱਪਣ ਜੋੜ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਜੋਧਾ ਮੱਲ ਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਮਿਲਖਾਂ ਤੇ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਥੀਓ, ਮੈਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਵ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਓਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬੰਧਨ ਅਤੇ ਡਰ ਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੌ ਸਾਲ ਜੀਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ, ਖੇਡ ਚੰਗਾ ਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਿਹਤ ਹੀ ਅਸਲ ਦੌਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ

ਤਾਂ ਉਥੇ ਰਾਜਪਾਲ/ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਗਾ ਭਾਵ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਪਰ ਉਪਰੰਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕੰਟਰੋਲ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਜਿੰਨੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅਣਗੋਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਗਾਡੀਗਾਹ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਯੋਗ ਹੋਣ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ

ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਇਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਦਾ ਹੀ ਸੱਚ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਜ਼ਬਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਹਨਾ ਤੋਂ ਰਤੀ ਭਰ ਵੀ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਹੱਸਦਾ-ਰਸਦਾ-ਵਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ, ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਉਸ ਜ਼ਬਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾ ਤੇ ਜ਼ਬਰੀ ਥੋਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਲਗਾਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ, ਜੱਗ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਾ ਵਿਕਾਊ ਹੈ ?

ਭਾਅ ਬਣਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਮੁਦ ਵਿਨੋਦ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੋਪਾਂ ਨੂੰ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਖ਼ਰੀਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਰਾਡੀਆ ਟੋਪਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਆ ਸਕੇ। ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੋੜ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਟੋਪ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਨਾ ਆਉਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ।

ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਸੰਕਟ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਲਾਲੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਨੱਬੇ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਚੈਨਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਵੀ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੀਡੀਆ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ 'ਚ ਜਗਨ ਮੋਹਨ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਰੈੱਡੀ ਭਰਾ, ਆਸਾਮ 'ਚ ਹੇਮੰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਸਰਮਾ, ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਕੋਰਲ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ, ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਐੱਚ.ਡੀ. ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ, ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਵਿਨੋਦ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਕਲਾਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਚੈਨਲਾਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੇਬਲ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ 'ਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਡਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਲ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਹੈ

ਜੇ ਸਿਰਫ਼ 2012 ਦੇ ਗੈਰ ਰੋਪ ਨਿਰਭਿਆ ਦਿੱਲੀ ਕੇਸ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂਭਰ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ, ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ

ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ-ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਲਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ 1978 ਵਿੱਚ ਰੰਗਾ ਬਿੱਲਾ ਕੇਸ ਨੇ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਿਰਭਿਆ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੰਜੀਦਗੀ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀਯ ਹਮਦਰਦੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਵਿਖਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਖਸ਼ੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸੌ ਵਾਰ ਸੋਚੇਗਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਤਕ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ, ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਿਹੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੰਜੀਦਗੀ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 2014 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਿਨੌਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਇਕਜੁਟ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਦੇਸ਼! ਚਾਰ ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਂ-ਜਨਨੀ ਦੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਪੱਤ-ਰੋਲਣੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਫਟਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਚੀਕ-ਚੀਕ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਹੀ ਬਣਾ ਛੱਡਦਾ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਜਾਨਵਰ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਜੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਮੰਜ਼ਰ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਤਾ, ਮਾਨਵਤਾ ਅਤੇ ਨਾਗੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਤਮਾਸ਼ਗੀਰ ਬਣੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਗਾਲੂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਔਰਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਇੱਕ ਸੱਭਿਆ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਿਨੌਣੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਕੱਟੜ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨਗਨ-ਪਰੇਡ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਸਤਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਗਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾ-ਮਿਟਣੇ ਧੱਬੇ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਇਸ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਰਮੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਨਗਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਾਈ ਸੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੀਤੀਘਾਤਿਆਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਦਕਰ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀਕ ਮਾਹੌਲ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਫਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤੱਕੜ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਜਿਓਂ ਦੀਆਂ ਤਿਓਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅਤਿ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਕਿ ਨਿਜ਼ਾਮ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ, ਜਟਿਲ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਥੰਮ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਪੰਨਨਜਿਆ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਥੰਮ੍ਹ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ

ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਚ-ਹੱਕ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਫਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਥੰਮ੍ਹ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਥੰਮ੍ਹ ਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ।

ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ

ਯੂਰਪੀਅਨ ਮਿ. ਲੂਈਸ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਹਲ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਕਰਾਉਨ ਸਿਨੇਮਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਬੀਏਟਰੀਕਲ ਹਾਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁੰਡਾ/ਮੰਡੂਆ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਪਰਲ ਬੀਏਟਰ ਫਿਰ ਨਿਊ ਚਿੱਤਰਾ ਬੀਏਟਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਿਤਰਾ ਟਾਕੀ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਸ: ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਨਾ ਦੇ ਸਕਿਆ।

ਸ: ਮਾਹਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦਾ ਰੈਸਟੋਰੇਂਟ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਵੀ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੰਗ-ਮੰਚ ਦੀ ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਕੇਬਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਗੁਰਬਤ ਅਤੇ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਦੌਰ ਇਸ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ

ਖ਼ਰੀਦ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਠੇਕੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੀ ਖੇਤੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਰੀਦ ਵਰਗਾ ਯਕੀਨੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਖ਼ਲ ਅੰਦੋਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਖੇਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜੈਵਿਕ ਖਾਦਾਂ, ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਦਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ 'ਤੇ 1960 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ 'ਚ ਕਿਵੇਂ

ਆਹ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਗੀਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ 'ਡਾਨ' ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੋਰ ਨਾਲ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਭੰਡਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਹੀ ਗੀਲ 'ਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਛਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨਾ, ਜੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਤੋੜ ਨਹੀਂ, ਆਵਦੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫਾਰਮ ਵਿਖਾਉਣੇ, ਫੁਕਰੇਪਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਤਾਂ ਛੱਡੋ, ਵੱਡਾ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਲੋਕ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਬੇਹਿਸਾਬੀ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਕਦੇ ਸੋਚੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਸੀਂ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਕਿਹੜਾ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ?

ਇਸ ਵੇਲੇ ਲੋੜ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਦੀ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਤਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ, ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਹੀ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ, ਹਾਂ 2-4 ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਣ। ਅਜਿਹਾ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਤਾਏ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾਸੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਘਟ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਥੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਓਹਾਇਓ ਰਾਜ

ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਟਾ ਕਿਆ ਯੰਗ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਜੋ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚੀ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਯੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ 6 ਤੇ 3 ਸਾਲ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਬੈਲਫੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਹੀਓ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤਨਖਾਹ ਸਮੇਤ ਛੁੱਟੀ ਉਪਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਗਾਈ

ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਕੇ ਵੱਡਾ ਘਾਲਾ ਮਾਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਵਿਕ ਰਹੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁਖਤਾ ਨਾਲ ਹਾਈ ਲਾਈਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਨੁਕਰੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਰੌਲੇ ਵਿੱਚ ਦਬ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ
ਜਾਣੋ ਪਲ ਪਲ ਦੀ ਖਬਰ

ON

jus
PUNJABI HD

CREDIBILITY

sling

RELIABILITY

Minute to Minute Coverage of Punjab Elections

Punjabi Super Pack

20 channels for only \$25/month on

sling

SCAN ME TO SUBSCRIBE

Get **30% off** ANY Pack for the first month! w/code: **SLINGER854**

To Subscribe Call: **+1-718-752-9290**

Visit: **sling.com/juspunjabi**

for advertisement & more information call: +1-718-752-9293

www.jusbroadcasting.com